

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ÇEVRE KOMİSYONU

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI TUTANAKLARI

14 Kasım 2018 Çarşamba

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI

14 Kasım 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 09.45

BAŞKAN: Muhammet BALTA (Trabzon)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet Müfit AYDIN (Bursa)

SÖZCÜ: Sadir DURMAZ (Ankara)

KÂTİP: Barış AYDIN (Ankara)

BAŞKAN – Saygıdeğer Bakanım, öncelikle çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımızla, Komisyon Başkan Yardımcımız ve Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber bizleri Bakanlığınızda ağırladığınızdan dolayı sizlere çok teşekkür ediyoruz. Öncelikle, yeni hükümet sisteminde başta zatialinize ve bütün arkadaşlarımıza başarılar diliyoruz.

Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonu olarak ilgili bakanlıklarımızı ziyaret ediyoruz. Ziyaret etmemizin amacı şu: Öncelikle bütün milletvekili arkadaşlarımızla, yasama görevini yapacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekili arkadaşlarımızla Bakanlığımızın hem bürokratlarıyla hem zatialinizle tanışmak, bundan sonraki çalışmalarımızda fikir alışverişinde bulunmak, sizlere yapacağınız çalışmalarda eğer yasal altyapısı eksik olan kısımlar varsa nasıl yardımcı olabiliriz, bunları görüşmek ve sonuç itibarıyla hem Bakanlığımızın başarılı olması hem de bizlerin, millet adına görev yapan, millet adına milletin yetkisini alan Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekillerimizin milletimizin sesini duyurarak burada görev yapmak. Hepimizin amacı, millete hizmet etmek ve ülkemizi kalkındırmak, ülkemizi hedeflerine ulaştırmak için çalışıyoruz. Bu birlik ve beraberliği sağlamak, aradaki eksikleri ortadan kaldırmak, amacımız bu. Bugün buradayız. Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olan siyasi partilerin temsilcileri, Milliyetçi Hareket Partisinin Genel Başkan Yardımcısı ve diğer siyasi partilerimizin Çevre Komisyonu üyeleriyle beraber buradayız.

Tekrar, sizlere ve ekibinize başarılar diliyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı ülkemiz adına, bizler adına çok önemli bakanlıklarımızdan bir tanesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde esasında beklemekte olan hayvan hakları ve biyoçeşitlilikle alakalı Bakanlığımızla ilgili yasalar var. İnşallah önümüzdeki süreçte bunlar da değerlendirilir ve sizlerin de yaptığınız çalışmalarda eğer yasal altyapıda eksiklik olan kısımlar varsa da her zaman beraberce, birlik ve beraberlik içerisinde bu çalışmaları yapmaya hazırız.

Bizden ziyade, çok değerli arkadaşlarımızın da belki Bakanlıkla alakalı sormak istediği kısımlar olabilir. Ben sözü uzatmadan değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımıza kendilerini tanıtmak -aynı zamanda da seçim bölgelerini de söylerlerse -tutanaklara da daha rahat geçer- amacıyla söz vermek istiyorum.

Sözlerimi bitirirken tekrar Sayın Bakanımıza ve çok değerli bürokratlarına başarılar diliyor, Komitemiz adına hepinizi tekrar saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Sözü arkadaşlarıma vermek istiyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

SADİR DURMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, Sayın Başkan, değerli bakan yardımcılar, saygıdeğer bürokratlar; sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyorum. Böyle güzel bir organizasyonda bir araya gelmenin keyfini yaşıyoruz. Çok mutlu olduğumu ifade etmek isterim.

Zira, tarım, bütün dünyanın kabul ettiği en stratejik sektörlerden biridir. Tarıma sıradan bir yaklaşımla, bakış açısıyla bir değerlendirme yapmak çok doğru değildir. Önümüzdeki dönemin dünya açısından son derece sıkıntılı bir sürece gebe olduğunu dikkate aldığımızda suyun önemine yani belki de önümüzdeki yıllarda su savaşlarının yaşanabileceğine ilişkin kaygılarımızı da birlikte değerlendirdiğimizde tarımın, suyun, güvenli gıdaya ulaşmanın öneminin farkında olan bir Komisyon üyesi sıfatıyla bizi bugün burada ağırlamanız nedeniyle bir kez daha teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Değerli Başkanım, çok kıymetli milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere, 24 Haziranda Türkiye yeni bir sisteme uyandı; parlamenter sistemi bıraktık, başkanlık sistemine geçtik. Tabii, hâlâ Meclis ile bakanlıklar arasında ilişkilerin nasıl yürütüleceği, bu konular, hâlâ zaman zaman tartışma ve endişe konusu olabiliyor. Milletvekillerimiz bakanları ziyaret ediyorlar, bakanlarla görüşüyorlar. Tabii, yasaları nasıl vereceğiz, bakanlıkların ihtiyaçları nasıl karşılanacak, Meclisle olan ilişkiler nasıl yürütülecek, bu konularda hâlâ adreslenmemiş bir şeyler olsa da ben Tarım ve Orman Bakanlığı adına konuşabilirim, ben de geçmişte siyaset yapmış bir kişi olarak, Meclisle ilişkilerin son derece iyi yürütülmesi gerektiğine inanıyorum ve en başta da bizim en çok size ihtiyacımız olduğunu biliyorum. Bu sebeple bu yeni dönemde özellikle başkanlık sisteminin içini doldururken ve birçok konuda yasal düzenlemeler, mevzuat düzenlemeleri yaparken bizim işimiz, belki işimizin yüzde 30'u, yüzde 40'u Mecliste. Bu anlamda, iyi ilişkiler tesis edilmesi amacıyla bizim sürekli olarak sizlerle yan yana, beraber hâle gelmemiz ve kendimizi anlatmamız; neler yapmak istediğimizi, Tarım ve Orman Bakanlığında neler yapmak istediğimizi, bu birleşen ve büyük bir aile olan Bakanlıkta neler yapılması gerektiğini, buradan nasıl bir sinerji doğurmamız gerektiğini ve tekrar eden işler varsa da bunlardan nasıl kurtulmamız gerektiğini konuşmak için çok sık bir araya gelmek isterim.

Tabii, yaptığınız iş, belki de en önemli komisyonlardan biri, ilk 3'e mutlaka girer diye düşünüyorum yani 2050'de dünyayı 9-9,5 milyar nüfus, yüzde 50 daha fazla gıda ihtiyacı, bugüne göre yüzde 55 olan dünya şehirleşmesi yüzde 70, 80'lere gelecek ve 6 trilyon kilokalori olan gıda ihtiyacı 9 trilyon kilokaloriye çıkıyor 2050 itibarıyla. Yani çok daha fazla gıdaya, yiyeceğe ihtiyacımız var ama diğer taraftan da çok zor bir ev ödevimiz var. Bu ev ödevinin adı da daha az yağmurla, daha az ekilebilir alanla üretimi yüzde 50 nasıl artıracamız? Önümüzde çok önemli bir gerçek var, yağışlar azalıyor, dünyada çölleşme artıyor ve bu zor ev ödevini dünyada küresel olarak çözmekle birlikte, Türkiye'nin de çok benzer bir ev ödevi var. Burada da Çevre Komisyonuna hakikaten büyük işler düşüyor. Bizim en çok destek isteyeceğimiz yerlerden bir tanesi de belki, tarım arazilerimiz yok oluyor ve biz hakikaten Tarım ve Orman Bakanlığı olarak burada direniyoruz. Yani illerdeki bu toprak kurulları işleyiş olarak güzel ama Tarım Bakanlığının orada sesi ve mevcudiyeti ve varlığı yeterince hissedilmiyor. Sonra, her türlü karar alınıyor, deniyor ki: "Burada kamu yararı vardır, tarım arazisinden vazgeçelim." Bize geldiği zaman "Hayır." diyen biz oluyoruz. Hâlbuki orada toprak kurullarını çok daha efektif çalıştırıyor olmamız lazım diye düşünüyorum.

Şimdi, bizim Bakanlığımızda -ben "matruşka Bakanlık" diyorum- 5 tane bakanlık var; gıda, tarım, hayvancılık, orman, su ama çevreye değen çok yerimiz var, çevreyle birlikte olduğumuz çok yer var. Bizim yaptığımız işlerin bir kısmı aynı olmakla birlikte, Çevre Bakanlığında da tekrarının yapıldığını görüyoruz. Bu yeni sistemde, işte, özellikle bu yasal mevzuat düzenlemelerinde işin kimde kaldığından çok, devlette tekrar eden işlerden bir şekilde kurtulmamız lazım. Biz tabii ki çevreyle ilgili her şey bizde olsun isteriz çünkü çevreye çok dokunan bir Bakanlığımız ve gerçekten, özellikle tarım

arazilerinin korunması anlamında biz çevreci olduğumuza inanıyoruz ve birçok konuda, işte, sulanan alanların artırılması, sulamanın artırılması ve diğer konularda da mutlaka çevreye değen yerlerimizin çok olduğunu düşünüyoruz.

Burada bakanlıklar arasında bir şey de görüyorum yani bu dönemde bizim yardım isteyeceğimiz bir diğer konu da her bakanlık kendini ilgilendirdiğini düşündüğü konularda çok hızlı bir aksiyon alıp yasal mevzuatı düzenleme yolunda Meclise gidiyor ama bakıyorum ki o bakanlıkların kanunlarının değdiği diğer bakanlıklarla yeterince istişare edilmiyor veya bununla ilgili paydaşlarla yeterince istişare edilmediğini görüyorum. Bu da son derece iyi niyetlerle yapılmaya çalışılan kanunların en nihayetinde etkili olmayabileceğini gösteriyor. Çok kanun çıkarmak güzel ama kanunları çıkardığımız zaman da etkili bir şekilde çıkarmamız lazım. Almanya 3 bin tane kanunla yönetiliyor, biz 9 bin tane kanunla yönetiliyoruz.

Bir de tabii, özel sektörden gelen pratik bir insan olarak kanunlarla ilgili genel anlamda şunu gördüm: Olabildiğince kanunlara belli bir ruh verip bunun düzenlemelerini yönetmeliğe ve diğer şeylere bırakmak lazım yani kanunun içerisine parayı pulu, her şeyi, her türlü detayı da koymadan özellikle bunun yönetimini bu ilgili bakanlıklarda bırakmak gerekir diye düşünüyorum.

Dört aya yakın bir icraatımız oldu. Dört ayda tabii ki tarımla ilgili aşağı yukarı bütün iş planımızı bitirdik. Önümüzdeki günlerde “Tarımda Millî Birlik Projesi” adı altında bize göre ezber bozan, gerçekten tarımdaki yapısal problemlere dokunan ve bunların çözüm önerileriyle gelen ciddi bir iş planıyla gelmeyi düşünüyoruz. Çok yakın bir zamanda Sayın Cumhurbaşkanımızla da son hâlini paylaşacağız, ondan sonra kamuoyuna lanse ederiz diye düşünüyorum. Tabii, burada hepinizden gene destek istiyoruz. Çünkü dokunduğumuz birçok yerde siyasete de dokunmak durumunda kalacağız ama doğruları yapmak uğruna, özellikle AK PARTİ olarak, son on altı senede apolitik dahi olsa AK PARTİ doğruları yapmak uğruna, doğru işler, doğru adımları attı. O anlamda yani siyasete dokunan yerlerde, özellikle yerel siyasete dokunan yerlerde apolitik dahi olsa doğru adımları atmamız gerekecek diye düşünüyorum. Ama genel olarak teşhisleri sizlere soracak olsam ki birazdan soru-cevaba geçeceğiz... Genel olarak teşhislerimizde bizim planlamayı çok daha iyi yapıyor olmamız lazım. İyi bir planlama yaptığımıza inanıyoruz.

Bu arada, ben ilk görevi alırken Sayın Cumhurbaşkanımıza dedim ki: Tarım ve Orman Bakanlığının bir algı problemi de var yani aslında bir şeyler de yapılıyor, yapılmıyor diyemeyiz. Niye? Avrupa’da hasılda 1’inciyiz, dünyada 10’uncuyuz. 2023 hedefleri nedir AK PARTİ’nin? Her şeyde 10’a girmek. Zaten bunlara girilmiş aslında ama önemli olan, geçmiş başarı geleceğin garantisi değil; gelecekte bizi, biraz önce de arz ettiğim gibi, daha zor ev ödevi bekliyor. Bu anlamda, bu ev ödevini hep birlikte yapmamız gerekiyor. Çok daha iyi bir planlamayla gitmemiz lazım, iyi bir optimizasyon yapmamız lazım. Sınırlı bir alanımız var. Tarım Bakanlığının sınırlı alanda sizce başarısı nedir? Bence başarısı maksimum hasılayı yaratmaktır. Bununla birlikte, kamuoyu hassasiyeti olan bazı ürünlerde de kendi kendine yeterlilik, bence bu önemli. Kendi kendine yeterli olmak çok önemli. Kendi kendine nasıl yeterli olacağız? Bazı ürünlerde çünkü tüm ürünlerde kendi kendine yeterli olma şansımız yok. Eğer yeterli olacağız diye bir iddiamız varsa bugün kılıcı çekip atalarımızın yaptığı gibi, yeni toprakları fethetmeye gitmemiz gerekiyor çünkü kendi kendine Türkiye’nin tüm tarımsal hasılası için yeterli toprağı yok. Bu şehir efsanelerinden de kurtulmamız lazım “Kendi kendine yeten 7 ülkeden biriydik.” filan gibi. Ayrıca, 1980’li yıllarda da evet, belki kendi kendine yeterlilik daha fazlaydı ama bugünkü nüfusa göre yarıya yakın bir nüfusumuz vardı, bunu da unutmamamız lazım.

Çok ciddi bir optimizasyon... Yani her şeyi de biz üreteceğiz diye bir şey yok. Bizim için en kârlı olan ürünler, Türkiye’nin bu sınırlı kaynaklarında, sınırlı sulanabilir alanda neler üretilmesi gerekiyorsa yeni planda bunlara, daha çok katma değere doğru bir gidişatımız olacak diye düşünüyorum.

Ölçek: Hepimizin bildiği, Fransa’da aşağı yukarı 400 dönüm ortalama var, İngiltere’de 950 dönüm ortalama var, bizde aşağı yukarı 60 dönüm, çiftlik yani aile işletmelerinin ortalaması veya Türkiye’deki işletmelerin ortalaması. Bu büyümediği sürece bizim çok ölçek ekonomisine uygun, tarımsal ekonomiye uygun bir şey yapmamız mümkün değil gibi gözüküyor. Bununla ilgili güzel adımlar atılmış yani 8,2 milyon hektarın 3,2 milyon hektarı tescillenmiş, 2,9 milyon hektarda çalışma devam ediyor, yakın zamanda bitecek. Bununla ilgili, araziye çıktığımız zaman da birçok hatalı işler yaptığımızı da görüyorum. Bunları da hızlı bir şekilde düzeltip toplulaştırmayı da anlamlandırıp bunu da ölçek ekonomisinde bir üretim yapılacak hâle dönüştürmemiz lazım.

Tabii, devletin illaki bir ataleti var, ne kadar hızlı davranırsanız davranın bizim mutlaka kooperatifler ve birlikler vasıtasıyla da toplu üretimi teşvik edecek hâle getirip köyden kente göçü de ancak bu şekilde bir miktar önleyebiliriz diye düşünüyorum.

Diğer bir adreslenecek problemse işte “Ürün tarlada 1 lira, tüketicide 4 lira.” diyoruz. Tarlada da 1 lira olmasın, tüketicide de 4 lira olmasın; tarladaki 2 lira olsun, tüketici de 3 liraya yesin ve aradaki bu değer zincirinde herkes hakkaniyetli bir pay alsın. Tüketici pahalıya yemesin ama gerçekten alın teri döken üretici de daha katma değerli olarak ürünü değerlendirsin.

Birliklerle ilgili, yakın zamanda birliklerle bir çalıştay yapacağız. 14 bine yakın birlik ve kooperatifimiz var. Bunların hiçbirisi dünyada değer yaratma açısından ilk 5’e, 10’a, 50’ye, 100’e, 500’e, bine girmiyor ve ne yapacaksınız? Birlik dediğinin bir şekilde değer yaratması lazım. Şimdi, bakıyoruz, iyileri var aralarında ama özellikle verimsiz örnekleri de çok fazla. Çiftçi gidiyor, 7 tane yere aidat ödüyor, müşteri 1 tane aslında. Şimdi, ben birçok şirkette yöneticilik yaptım, müşteriyi 5 tane ayrı departman arıyor, 7 tane ayrı departman arıyor, burada da 7 tane, 8 tane birlik ayrı ayrı arıyor. “Müşteri” dediğimiz kim? Çiftçimiz, köylümüz. Arıyorlar, işte “Aidatını yatır.” Yakaladığı yerde aidatını elinden almaya çalışıyor ama katma değer anlamında çok bir şey yapıyor mu? Hayır. Mesela, Japonya bu işi çözmüş. Aşağı yukarı 500 civarında kooperatifle -bizim 14 bin, onlarda 500- bir çatı kooperatifle 50 milyar dolar civarında bir ciro üretiyor. Bu, biraz önce adreslediğim yani üretici ile tüketiciyi yan yana getirme, birleştirme ve yakınlaştırma anlamında çok önemli bir katalizör görevi görüyor. Burada devletten daha çok, aslında, birliklerin düzgün organize edilmesi ve bunların düzgün çalıştırılmasının önemini özellikle sizlere de söylemek isterim. Önümüzdeki günlerde bunlarla ve bunun alt detaylarıyla ilgili planlarımızı açıklıyor olacağız.

Ben şimdi daha çok, sizlerle sohbet etmek anlamında soru-cevaba geçmek isterim.

Hepinize bu kahvaltıya katıldığınız için çok teşekkür ediyorum, saygı sunuyorum.

Bir sunumumuz var, Yusuf Bey sunum yapacak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ YUSUF KANDAZOĞLU – Sayın Bakanım, Sayın Çevre Komisyonu Başkanım, çok değerli vekillerimiz, değerli bürokrat arkadaşlarım; hepinizi şahsım ve Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü adına saygıyla selamlıyorum.

Kısaca Genel Müdürlüğümüzü tanıtaçağım ve en sonunda gündemde olan iki konuya değineceğiz, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve tabiatı ve biyoçeşitliliği koruma kanun taslağıyla ilgili.

Genel Müdürlüğümüz tabiatın korunması, koruma ve kullanma dengesi içinde gelecek nesillere bırakılması için faaliyet göstermektedir. Bunun için 44 tane millî parkımız, 243 tane tabiat parkımız, 30 tane tabiat koruma alanı, 112 tane tabiat anıtı, 14’ü Ramsar olmak üzere 71 tane sulak alan, 81 tane yaban hayatı gelişme sahasıyla faaliyetlerimizi yürütüyoruz. 2002’de 175 olan korunan alan sayısı, günümüz itibarıyla 581’e çıkmıştır.

Taraf olduğumuz sözleşmeler var bu faaliyetlerimizi yürütürken. Bunlar nedir? Ramsar Sözleşmesi, CITES (Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme), Karadeniz’in kirliliğe karşı korunmasına yönelik Bükreş Sözleşmesi, Avrupa Peyzaj

Sözleşmesi, Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (BERN), Mucavir Atlantik Deniz Bölgesi Akdeniz ve Karadeniz'deki Deniz Memelilerinin Korunmasına Dair Anlaşma ve Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) ile ilgili Türkiye'nin odak noktası olarak Genel Müdürlüğümüz faaliyetlerini yürütmektedir.

Faaliyetlerimiz nelerdir? Öncelikle, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında avcılığı düzenliyoruz. Bununla ilgili, av ve yaban hayatının gelişmesine gayret ediyoruz. Toplamda 2.185 tane avlağımız var. Envanter çalışmalarımız sonucunda elde edilen sonuçlara göre, av hayvanları üzerinde kotaları MAK kararıyla belirliyoruz. Bunu Resmî Gazete'de yayınladıktan sonra da yürürlüğe giriyor. 2018 yılında 35 milyon liralık av ve av turizmi geliri elde ettik. Artı, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında sokak hayvanlarıyla ilgili çalışmaları sürdürüyoruz. Bu çalışmalar kapsamında belediyelerin yapmış olduğu geçici hayvan barınaklarına, projelerinin yüzde 40'ına kadar destek vermeye çalışıyoruz ve hayvanların aşılanması, kısırlaştırılması ve rehabilite edilmesi amacıyla hayvan başına da 65 lira, bütçe imkânları doğrultusunda, destek veriyoruz.

Yaptığımız faaliyetlerden önemli bir tanesi de biyoçeşitliliğin envanterinin ve izlenmesinin yapılması. Bugüne kadar Türkiye'de derli toplu bir çalışma yoktu. 1900 yılından önce yapılmış olan çalışmalarla bütün işlerimizi yürütüyorduk. 2013 yılında başlattığımız projeye ulusal biyoçeşitlilik envanter ve izlememizi çıkarmaya başladık. 2018 yılı sonu itibarıyla 74 ilimizde bunlar tamamlanacak, 2019 yılı Aralık itibarıyla da 81 ilimizde tamamlanacak. Bu verilerimizin tamamı şu an için 1,5 milyon oldu. Bunların tamamı Nuh'un Gemisi Veri Tabanı'na işlendi. Bunların sorgulama modülleri yapılıyor. Çok kısa sürede sorgulama modülleriyle de beraber çıkılacak. Elde ettiğimiz sonuçlar: Bugüne kadar tespit edilemeyen türleri tespit ettik, 470 bin koordinatlı veri topladık hem faunada hem florada, 12.388 adet taksona ait veri ki bu neredeyse Avrupa Kıtası'nın tamamından büyük. İlk defa dünya literatürüne giren türlerimiz var, İzmir'de İzmir sıgırkuyruğu ya da turpgillerden bir bitki. Bu da yüz yetmiş üç yıl önce tespiti yapılmış, o günden bugüne kadar literatürlere tekrar girmemiş bir bitki. Bu çalışma kapsamında elde edildi. Yine, Giresun ve Gümüşhane kırsalında 2.300 rakımda bu bitki bulundu. Bu da yüz elli yıldır varlığına rastlanmamış bir bitkiydi, literatüre girmiş ama yüz elli yıldır hiçbir biyolog ya da botanikçi bu bitkiye rastlayamamıştı, bu proje kapsamında bulundu. Yine, Amasya'da böyle bir bitki var. İstanbul'da "allium istanbulense" denen yeni bir tür keşfedildi ve bu dünya literatürüne de girdi. Bu çalışmanın bu şekilde çok ciddi manada faydaları oldu. Buna dayalı olarak da biyoçeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin kayıt altına alınmasına yönelik bir proje başlattık, 2017'de başladık, 2023 yılında 81 ilde tamamlamayı düşünüyoruz. Bu projeye amacımız, geleneksel olarak kullanılan bitkilerin ya da diğer materyallerin ne şekilde kullanıldığı. Köydeki insanların yaşları ilerledi, geleneksel bilgi gittikçe kayboluyor. Bu bilgiyi tekrar kayıt altına almak için 1 etnobotanikçi, 1 biyolog, 1 sosyolog ve sadece botanikçi olmak üzere 4 kişilik bir ekip, 1'i kadın olma şartıyla çünkü köylerimizde bazen yaşlı insanların, kadınlarımız erkeklerle bilgi vermiyor, bu bilgiyi alabilmek için köy köy dolaşıyoruz bu proje kapsamında. Çok farklı bilgiler elde ettik. "Düğün otu" denilen otun kas ve kemik ağrıları için kullanıldığını, ayrık otunun böbrek taşı düşürmek için kullanıldığını gördük. Yine, arpa tohumlarının haşlanıp, ısıtılıp süzildikten sonra kullanıldığında yatan hastaların sabaha kadar iyileştiği şeklinde inançlar var. Bunların doğru olup olmadığını bilmiyoruz. Samsun'daki bir çalışmada 102 tür varmış yani bu geleneksel bilgiyle kullanıldığı varsayılan, bugünkü literatüre kadar. Bu çalışmayla beraber 207 tane türün olduğunu tespit ettik. Bugüne kadar Türkiye'de 216 tane bitki türünün şeker hastalığına iyi geldiği varsayılmış. Bu çalışmayla geleneksel kullanımda 315 türün olduğunu gördük ama bunların AR-GE çalışmaları yapıp patenti alındıktan sonra piyasaya çıkması lazım çünkü bu geleneksel bilginin doğruluğu ya da yanlışlığı bilimsel olarak ispatlanmamış bir bilgi. Dolayısıyla, biz bu çalışmanın neticesinde elde ettiğimiz verileri bilim insanlarına açacağız. Buradan önemli patentler çıkararak, Türkiye'ye gelir getirici önemli ilaçların ya da hayvan besin maddelerinin çıkacağını umuyoruz. Toprak

solucanının sarılığa iyi geldiği düşünülüyor, çok enteresan bilgiler bunların doğruluğu ya da yanlışlığını bilmiyoruz ama böyle bir inanış var. Alakarga etinin gece işemesine iyi geldiğine yönelik bir inanç var. Ölü arılarının at ve eşekte kolik sancısına iyi geldiği söyleniyor. Tosbağa kabuğunun külü diş ağrısına iyi geldiğine inanılıyor, örümcek ağının yara iyileştirici ve kan dindirici özelliğinden bahsediliyor. Bunların hepsi gerçekten bilimsel araştırmaya konu edilmesi gereken bilgiler. Biz bunları topladıktan sonra bilim adamlarına açacağız, inşallah, onlar AR-GE çalışmalarıyla güzel veriler elde edecek ve bu çalışmalarımız devam edecektir.

Yaban hayatı koruma çalışmalarıyla ilgili tabiatta görebilmek için kuşlarda halkalama, memelilerde fotokapan, GPS ve GSM’li tasmalarla izleme yapıyoruz, envanter yapıyoruz. Bugüne kadar varlığına rastlamadığımız hayvan türlerini farklı alanlarda gördük. İşte, Mersin ilimizde ilk defa –affedersiniz- ayıya denk gelindi, işte, Muğla’da vaşağa denk gelindi bu fotokapan izlemeleri sayesinde. İşte, halkalama ya da GPS’li takiple Ağrı ilinde halkası takılan, GPS takılan bir kızıl akbabanın ta Etiyopya’ya kadar gittiğini ve üç günde 3 bin kilometrelik bir yol katettiğini tespit ettik bu şekilde. Bunları dünyada bu işi yapan kurumlarla da paylaşıyoruz. Bu şekilde yaban hayatının da korunmasına yönelik faaliyetlerimizi devam ettiriyoruz. Bugüne kadar fotokapan çalışması olarak 1.924 tane fotokapan kurduk, bunlarla her yıl izlemeye devam ediyoruz.

Belki de gündemin en önemli konusu da bu, Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı. Bu geçmiş yıllarda da gündem olup Meclise geldiği ancak kadük kaldığı yahut çeşitli nedenlerle çıkartılamadığı biliniyor. Bu kanunda son dönemlerde kamuoyunun algısının da iyice artmasıyla beraber işkence, kasten öldürme, eziyet ve kötü muameleye yönelik fiillere çeşitli adli cezalar ve idari para cezalarında artışlar öngörüldü. Bu kanun taslağında önemli bir merhaleyi katettik Sayın Bakanımızın talimatları doğrultusunda çalıştık Adalet Bakanlığımızla beraber. Bunların önemli bir kısmı suç kapsamında öldürme, özellikle nesli tehlike altındaki hayvanları öldürmede beş yıldan on yıla kadar bir ceza öngörüldü. Yükümlülüklerini yerine getirmeyen yani aşılama, kısırlaştırma, bakımevinde düzgün rehabilitasyon uygulamayan belediyelere idari cezalar getirdik ve düşük olan idari para cezalarını da artırılmasını gündeme taşıdık.

Bir diğer konu, 2003 yılından beri Türkiye’nin gündeminde olan Avrupa Birliği müktesebatında çevre faslında şart olarak konulmuş olan Tabiatı ve Biyoçeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı. Bu, üç defa Türkiye Büyük Millet Meclisine geldi, iki defa seçimlerin yenilenmesiyle kadük kaldı, en son 2018 yılında da Çevre Komisyonunda görüşülmeye başlandı ancak ilerleme katedilemedi. Bu kanunla ilgili önemli yenilikler getiriliyor aslında, korunan alan sistemimiz Dünya Doğa Koruma Birliği korunan alan sistemlerine uygun hâle getiriliyor; tabiatın, tabii değerlerin, biyolojik çeşitliliğin ve korunan alanın belirlenmesi ve yönetilmesine yönelik yerel ve ulusal düzeyde katılım ve istişare mekanizması oluşturulması sağlanıyor; gen kaynaklarımızın korunması ve biyoçeşitliliğin ve biyokaçakçılığın önlenmesine yönelik tedbirler getiriliyor. Kanunla korunan alan belirlenmesi, ilanı, planlaması ve yönetimdeki yetki karmaşasının giderilmesi hedeflenmekte. Korunan alanlardaki mevcutta yer alan sınır ve koruma statüsü çakışmasının giderilmesine yönelik düzenleme getirilmekte. Korunan alanlar ile korunması gereken tür ve habitatlar listesinde -ki bu tür ve habitatlar bu kanunla ilk defa gündeme gelecek- yer alan tür ve habitatların bulunduğu yerlerde yapılacak faaliyetler için ekolojik etki değerlendirme zorunluluğu getirilecek bu kanunla beraber. Koruma tedbirlerinde etkilenen yöre halkına kaynak temini yine bu kanunla beraber getirilmesi hedeflenmektedir.

Benim sunumum kısaca bu kadar. Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Soru sormak isteyen arkadaşlar...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Eczacı olduğum için bir noktaya değinmek istiyorum. Eğer geleneksel tedavide bitkilerin kullanımı söz konusuysa bu konuda en iyi eğitimi alan aslında eczacılardır. Biz dört dönem farmagoknozi denilen bilim dalını, bitkilerin özellikle ilaç olarak kullanılan bitkilerin eğitimini alıyoruz. O yüzden o sizin gruba belki bir eczacıyı dâhil etmek farmagoknozi alanında uzman bir kişiyi dâhil etmek çok daha anlamlı olacak diye düşünüyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ YUSUF KANDAZOĞLU – Bu konuyla ilgili Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde Salih Mollahaliloğlu hocamız var profesör doktor, tıp doktoru, geleneksel bilgiye yönelik Çin’de de eğitim almış, benim de liseden okul arkadaşım, kendisi de çok ilgilendi. “Ya, bizim mutlaka bu projede yer almamız gerekiyor.” dedi. Eczacılık fakültelerimizle çalışıyor, eczacılık fakültesinden hocalarımız da var. Yani etnobotanik derken aslında eczacılığı bilen, botanigi de bilen hocalarımızın olması. Burada tamamen doktora üstü hocalarımız çalışıyor yani doktora altı hiçbir hocamız yok çalışmalarında.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Biz hem botanik dersi alıyoruz hem de farmagoknozi dersi alıyoruz. Botanikte sadece bitkileri görüyoruz, farmagoknozide de ilaç olarak kullanılacak bitkileri inceliyoruz. Yani o yüzden bence daha stratejik bir yaklaşım olabilir eczacının orada olması.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRÜ YUSUF KANDAZOĞLU – Anladım Sayın Vekilim, bu konuyla ilgili şeyi yine şartnamelerimize yazarız.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yusuf Bey’e başka sorusu olan var mı?

BAŞKAN – Genel manada arkadaşlar.

TAMER AKKAL (Manisa) – Değerli Bakanım, değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ben Manisa Milletvekiliyim, öncelikle bir Manisalı olarak, hemşehriniz olarak yeni görevinizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teşekkür ederim.

TAMER AKKAL (Manisa) – Manisa’da tarım bu sene gerçekten çok sıkıntılı. Bununla ilgili çok büyük talepler alıyoruz, maalesef serzenişler alıyoruz. Manisa Ovası -sizin de bildiğiniz gibi- gerçekten Türkiye’nin en verimli ovalarından bir tanesi. Manisa halkının büyük bir çoğunluğu tarımla ve özellikle üzüm ve Akhisar bölgesindeki zeytinle geçimini sağlamakta.

Önce zeytinden bahsedeyim. Zeytin üreticisi bu sene gerçek manada bitmiş durumda, maalesef ki Trilye zeytini 10 liradan 5 liraya düştü, domat zeytini denilen zeytin de 5 liradan 2,2 liraya alıyorlardı, en son on gün evvel tüccar alımı da durdurdu, zeytin şu anda para da etmiyor, maalesef hepsini yağı çevirip satmaya uğraşıyor. Tabii, bu böyleyken mevcut çıktılar bu kadar düşükken girdiler o kadar çok yükseldi ki, 80 liralık gübre 180 liraya, özellikle zeytinde kullanılan Göztaş 250 liradan 450 liraya çıktı. Bu durumda Manisa’daki zeytin üreticisi gerçekten bitmiş durumda. Yani bununla ilgili sizlerden çok acil bir şekilde bir destekleme ya da onların kredilerini en azından Ziraat Bakasındaki kredileri ötelemelerini sağlamanızı, aracı olmanızı sizlerden rica ediyorum.

Bir başka konu da yine Manisa Ovası Türkiye’de üzüm üzerine çok önemli bir yer. Türkiye’nin üzüm ihtiyacının yaklaşık yüzde 80’i Manisa Ovası’ndan çıkıyor fakat Salihli’de bu sene çok fazla sıcak su üzerine kuyu açıldı, bilginiz dâhilindedir tahmin ediyorum. Bununla alakalı da –tabii, yeraltı sularının eksilmesi ileride tarımı eksi yönde etkileyeceği, suların bitmesi eksi yönde etkileyeceği için- özellikle Salihli bölgesindeki çiftçilerimizden bu jeotermal kuyuları çok büyük tepki çekiyor, bunu dile getirmek istiyorum.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Manisa ile İzmir’in Menemen tarafından kesişen noktasında Karagöl’de bir taş ocağı açıldı. Bu taş ocağı fotoğraflarıyla, raporlarıyla her şeyiyle elimizde -geçtiğimiz komisyonda Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri de dile getirdi bunu- gerçekten ormanın tam içinde

ve suya o kadar yakın ki o bölgeyi âdeta katlediyor şu anda. Defalarca başvurularına rağmen Menemen Belediyesinin valiliğe, kaymakamlığa herhangi bir sonuç elde edilememiş gözüküyor şu ana kadar. Bununla ilgili de en azından firmanın evraklarını ve bizim size ulaştıracağımız bu dosyayı dikkatle incelemenizi sizden rica ediyorum çünkü valiliğe gidip de “Bu firmanın sizden izni var mı yok mu?” diye sorduklarında valilikten gelen cevap “Hayır, bizden izni yok, burada inşaat yapamaz.” demelerine rağmen şu anda inşaatın sürdüğü ve çok ciddi bir ağaç katliamı yaşandığı gözüküyor. O yüzden ben bu dosyayı size en yakın zamanda göndereceğim. Bu dosyayı da bir incelerseniz, bir Manisalı olarak sizden rica ediyorum. Tekrar görevinizde başarılar diliyorum.

Teşekkürler.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, Türkiye’de son dönemde yaşanan ekonomik hareketlilikten dolayı bazı emtia fiyatları da ve tarıma dayalı emtia fiyatlarının hepsi de dövizle fiyatlandığından tarım sektörü tüm sektörlerle oranla en fazla etkilenen sektör oldu. Hâlâ tarımın içinde olan bir aile olarak ben de bunu hissediyorum çünkü tarımda çok çok çalışırsınız, çok çok para harcarsınız, az az kazanırsınız. Tarımın genel yapısı budur. Burada maliyet girdilerinde herhangi bir hızlı değişiklik de tarım sektöründeki arkadaşlarımızı son derece memnuniyetsiz hâle getiriyor ama bugün itibarıyla genel ekonomik konjonktürdeki değişikliklerden dolayı artışlar yaşadı. Şükür ki döviz kurlarıyla ilgili olumlu yönde bir gelişme var. Bizim burada yapabileceğimiz ve yaptığımız şey şu: Geçen yıl fiyatı neydi, şimdi ne olması lazım? Bak bir yüzde 15 daha yap, bir yüzde 10 daha yap. Şimdi, yemcilerle, gübrecilerle bunların hep pazarlığını yapıyoruz. Tabii ki serbest piyasa koşulları içinde yani onlara bastırmadan, boğmadan ama diğer taraftan da ya bakın, bunu yapmamız gerekiyor, enflasyonun bu yıl düşük çıkması gerekiyor çünkü enflasyon yüksek çıkarsa enflasyon 10 olursa faiz 15 olur, enflasyon 20 olursa faiz 25 olur, enflasyon 30 olursa faiz 35 olur. Faiz de ne kadar yüksek olursa finansmana erişim o kadar zor ve maliyetlerin altından kalkmak -üretici anlamında, sanayici anlamında- o kadar zor oluyor. Bu anlamda 2019’u daha rahat geçireceğiz diye düşünüyorum.

Ben de tabii ki zor bir dönemde, zor bir Bakanlığı teslim aldım. İnanın çiftçinin derdiyle dertleniyoruz, yirmi dört saat onlar için uyumuyoruz, ne yapabiliriz onlara bakıyoruz. Hazine ve Maliye Bakanımızın başlattığı Enflasyonla Topyekûn Mücadele Programı’na biz önce koşarak gittik. İşin tüketici tarafında da, marketler tarafında da ön ayak olduk, tüm zincir mağazalarla konuştuk, işte gübrede, yemde indirdik. Bizim Toprak Mahsulleri Ofisi olarak buğdaya çok yakın zamana kadar -hâlâ veriyor muyuz bilmiyorum- TMO’dan kimse var mı? 1.100 liraya kadar buğday veriyorduk ki bugün dünya piyasası 1.500 lira.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI ORUÇ BABA İNAN – Veriyoruz Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hâlâ veriyor muyuz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI ORUÇ BABA İNAN – Evet.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hâlâ 1.100 liradan vermeye devam ediyoruz. Yani burada enflasyonun düşük çıkması piyasaların regüle edilmesi anlamında -tabii ki piyasayı da bozmadan ve birilerini de batırmadan, çıkarmadan- bu işlerle ilgili maliyetleri nasıl düşürebiliriz ona bakıyoruz.

Finansmana erişim biraz daha kolay hâle gelmeye başladı. Dün Vakıfbankın Genel Müdürü bendeydi, genel müdürlüğe geldikçe hep onları soruyorum, “Nasıl, piyasa nasıl, ne yapıyorsunuz, ne ediyorsunuz?” Faizleri 25’lere kadar düşürdüklerini söylediler. Yani iyiye doğru bir seyir var,

inşallah 2019’da bu anlamda daha iyi olacak ama çiftçilerimiz etkileniyor. Bu etkinin minimumda kalması için biz elden geldiğince... Makroekonomik koşulları da dikkate alarak ama onların da üstüne geçemeyeceğimizi de baştan söylemek isterim.

Zeytinle ilgili konuda zeytinin en dibi yağlık zeytindir. Yani Gemlik 10 lira olabilir, 5 lira olabilir ama yağlık zeytin bu işin en dipteki geliridir. Şimdi gelir itibarıyla baktığım zaman –ben de bir zeytin üreticisiyim, 150 dönüm zeytinliğim var benim de aşağı yukarı 4 bin ağacım var ortalama- zeytinde zarar yok.

TAMER AKKAL (Manisa) – Almıyorlar Sayın Bakanım. Şu anda fabrikalar, tüccarlar şu an zeytin almıyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ - Yani finansmana erişimle ilgili bazı problemler olabilir ama.

TAMER AKKAL (Manisa) – Öbür dilerim lafınızı kestim. Şu olabilir mi: Tunus ve çeşitli ülkelerde son bir yılda çok ciddi derecede zeytin yağı ithalatı var. Bu ithalatı engellemek elimizde değil mi mesela?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hemen arkadaşlardan birisi baksın, Mustafa Bey, hemen baktır, ne kadar ithalatımız var?

TAMER AKKAL (Manisa) – Türkiye, zeytin üreten bir memleket.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Önemli derecede bir ithalatımızın olduğunu düşünmüyorum ama bir bakalım çünkü zeytinyağının üzerinde yüzde 36 gümrük var. Bu yüzde 36 nedeniyle genelde hiçbir zaman ithalat fizibil olmuyor ama kurla alakalı eğer kur hakikaten çok ucuz kaldıysa Türkiye’nin belli yıllarda, son on beş yılda ithalatı olmuş olabilir. Ama bugün itibarıyla 12 lira olan zeytin fiyatı yani zeytinyağı fiyatı bunun maliyeti olsun olsun 4 lirayı geçmez, hadi 5 lira olsun. Ben kendi hesaplarımı sizlere de açabilirim. Yani çiftçimiz üzülüyor, ediyor ama çiftçimize üzüleceğimiz çok daha başka ürünler var. Geçen gün burada gene aynı salonda fındık üreticileriyle konuştuk ve dedim ki: “Arkadaşlar, 6-7 lira maliyeti var, bu paraya satıyorsunuz ‘Ne olur Allah razı olsun deyin.’” dedim. Yani zeytinde de öyle bir şey var. Şimdi, eğer zeytin zarar ediyor, çiftçi bitti filan dersek -tabii ki maliyetler artmış olabilir, bunların üzerinde çalışalım- doğru olmaz.

TAMER AKKAL (Manisa) – Yani biz sahada devamlı görüşüyoruz, isterseniz sizi bir Manisa’da ağırlayalım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Manisa’ya tabii ki çok memnuniyetle gelirim ne zaman davet ederseniz ama bugün 4 lira, 5 lirayı geçmez zeytinin maliyeti.

TAMER AKKAL (Manisa) – 2,2 liradan satıyorlar Domat zeytinini.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben zeytinyağı olarak bahsediyorum, zeytinyağında 12 lira. İşte 5’e bölsek onu 2,4 liraya gelir ortalaması. Yani zeytinyağı olacak değil de zeytin olarak değerlendirdiğinizde elemenden geçirdiğiniz zaman bundaki gelirler biraz daha fazla. Dekar başına gelirler 1.600-1.800 lira civarındadır. Mesela buğday bu sene bin lira civarında sattı ama bunun yüzde 75-80’i maliyettir. Biz 1.600 liraya sattığımızın aşağı yukarı hadi en fazla olsun yarısı maliyet olsun. Yani burada dekar başın gelirlerde zeytin fena bir noktada değil.

Bir 80 dönüm de üzüm bağımız var –işte, hep bildiğim yerlerden çıktı- sultaniye çekirdeksiz kuru üzüm yapıyoruz, 9 numara, 10 numara üzümü bu sene -ben emanete verdim, henüz satmamış olmakla beraber- şu an 9 lira civarında bir piyasası var, fiyatta bir sıkıntı yok. Yani üzümde üç sene evvel büyük bir zarar ettik. Yani maliyetini dahi çıkarmadı. Yani hiçbir şekilde masrafını dahi çıkarmadı, masrafının altında kaldı. Bu sene iyi, geçen yıl da fena değildi.

TAMER AKKAL (Manisa) – Sadece girdilerde sıkıntı var. Mesela mazot anormal derecede yüksek yani yatlara verilen ucuz mazotu yatlara normal fiyatta versek de çiftçiye mazot indirimli verilse, böyle bir çalışmamız olsa.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani orada tabii biraz konu çarpıtılıyor. Tabii ki toplumun bir kesiminin böyle avantajlı bir şey alması...

TAMER AKKAL (Manisa) – Üst kesim.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yok üst kesim değil. Toplumun bir kesiminin avantajlı bir şeyi alıyor olması diğer kesimlerde soru işareti yaratıyor ama bakın, yatların hiçbir şekilde ucuz mazot alma hakkı yoktur. Yatlar değil, ticari teknelerdir. Ticari tekneler de balıkçı tekneleridir yani. Var mı yatların alma hakkı? Benim bildiğim kadarıyla yok Türkiye’de.

TAMER AKKAL (Manisa) – Alıyorlar, var efendim, eminim yani.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Eğer şu, bir dakika, Almanya’dan geldim, teknemle geldim, ÖTV’siz mazotu aldım ve kırk sekiz içerisinde Türk sularını terk etmem lazım.

TAMER AKKAL (Manisa) – Çok sorun değil ama bu.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Çok sorun değil ama çok sıkı da kontrol ediyorlar. Altuğ Bey söyle yani sen bu konuyu daha iyi biliyorsun.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA AYTUĞ ATALAY – Efendim, kısaca şöyle özetleyeyim: Denizde ticaret amacıyla dolaşan teknelere ÖTV’siz yakıt veriliyor. Bazılarının ticari sınıflandırması olmasa da yat niteliğinden bu işten yararlanabiliyor ancak asıl amaç denizde ticaret yapan balıkçılar veya nakliye yapan gemilere ÖTV’siz yakıt veriliyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Benim bildiğim yatlar aldığı zaman kırk sekiz saat içerisinde çıkıp yani yurt dışı yapması gerekiyor. Yurt dışı yapmayan tekneye ÖTV’siz yakıt yok, benim birçok arkadaşımın teknesi var, hep onlar onu söylüyorlar.

TAMER AKKAL (Manisa) – Veriliyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Hatta onlara dedim ki: ÖTV’siz alsanız ne oluyor? “Ya o çok zor iş.” diyorlar. Yani yurt dışına çıkman lazım.

TAMER AKKAL (Manisa) – Sayın Bakanım, deniz ticaretine yapılan indirim, ÖTV’siz mazot verilirken; çiftçiye verilen mazotta en azından belli bir miktarında yapılamaz mı?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, ben Tarım ve Orman Bakanı olarak “Çiftçiye yapılmasın.” demem, diyemem yani yapılsın isterim ben de.

TAMER AKKAL (Manisa) – O zaman bir çalışma yapmanız gerekmez mi?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Çalışma yapalım, olur. Ama orada şu var: Birilerine bir şey yaptığın zaman hemen bir soru işareti. Yani çiftçiye yarın öbür gün mazotu kullandığı zaman “Ya, bu adam bunu düğüne giderken kullandı, tarlayı sürerken kullanmadı.” diyeceğiz.

TAMER AKKAL (Manisa) – İnanın yat sahiplerinin aldığı mazot kadar dikkat çekmez çiftçinin aldığı ve belli bir miktarla kısıtlanabilir, dönüm başına –atıyorum- kullanacağı mazot zaten bellidir.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Zaten yüzde 50’sini veriyoruz şu an yani aslında yüzde 50’sini verdiğiniz zaman ÖTV’siz hâle geliyor ama çiftçi bunu pompada istiyor.

TAMER AKKAL (Manisa) – Aynen.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani onun mekaniğini kurabilirsek olabilir, neden olmasın. Yani mekaniğini kurmak çok kolay değil ama yapılmalı mı? Bana göre yapılmalı. Yani çiftçinin girdilerini ucuzlatmamız gerekiyor mu? Gerekıyor, çok basit yani.

TAMER AKKAL (Manisa) – Köylerde artık insan kalmadı Sayın Bakanım. Yani gerçekten genç nüfus tamamen artık hepsi şehirde. Tarım Manisa’da artık belli yaşın üzerindeki insanlar tarafından yapılmaya başlandı, bu çok büyük bir sıkıntı. Keşke gençler köyde geçimini sağlayabilse de asgari ücretle fabrikalarda çalışmak için merkeze gelmese.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Doğru.

Teşekkür ederim.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Sayın Bakanım, ben öncelikle bugünkü kahvaltı için teşekkür ediyorum.

İstanbul’un çevresinde aslında tarım arazilerimiz var, özellikle Şile bölgesinde, Beykoz’da olsun fakat İstanbul tarımda teşvikten yararlanamıyor. Yani burada aslında vatandaşlarımız -hafta sonları falan gidildiğinde görüyoruz organik tarımı özellikle- kendileri yapıyorlar, yol kenarlarında satıyorlar. Bunun teşvikiyle alakalı bir çalışma yapsak aslında ekonomiye de hem katkısı olur hem de İstanbul çevresinde olduğu için ulaşımı da daha rahat, insanlar sürekli buralara geliyorlar. Şile olsun, Beykoz olsun buraların köylerinde... Bu organik tarımla alakalı teşvike İstanbul’u da dâhil edemez miyiz? Yani en azından sınırlandırarak hatta bunun bir ileriye belki turizmle alakalı -tarım arazilerinin turizme açılması değil ama- 10 odalı veya 12 odalı, 13 odalı gerçek manada tarım ve turizmle alakalı bir şey yapılabilir mi? Bununla alakalı aslında eksiklerimiz var gibi gözüküyor.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani yapılabilir, tarım turizmi, gıda turizmi yapılabilir. Fransa’ya insanlar yemek yemekye gidiyorlar yani gıda turizmi yapıyorlar. Bizim mutfağımız da son derece iyi.

Teşvik anlamında İstanbul teşvik almıyor dersek doğru olmaz ama havza bazlı vermiş olduğumuz teşviklerin bir kısmından İstanbul yararlanmıyor olabilir. Bizden kim var arkadaşlar bu konuda?

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRÜ FUAT FİKRET AKTAŞ – Sayın Bakanım, organik tarımla ilgili bizim desteklerimiz var ama bir de kırsal kalkınma desteğimiz var Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün. Bu ekolojik turizm kapsamında da değerlendirilebilir, onların da o yönde çalışmaları var yani.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI METİN TÜRKER – Şimdi, Şile Belediyesiyle arazi kullanım planlamasıyla ilgili bir ihalemiz var.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Genel Müdüürünüz nerede?

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI METİN TÜRKER – Efendim, bugün görüşmeleri var, aynı zamanda bütçe çalışmaları var, o nedenle beni gönderdiler.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Tamam.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI METİN TÜRKER – Şimdi, dolayısıyla bu arazi kullanım planlamasını yaptığımız zaman, az önce ifade ettiğimiz gibi o ilçemizde hem turizmi hem de tarımın entegrasyonu ile ilgili değerlendirmelerimiz olacak böyle bir ihale çalışmamız var belediyeyle. Sizin değiniz gibi Almanya usulü oradaki insanların tarımı da kullanarak nasıl hayatlarını sürdürürler, nasıl kalkınırlar? Yani sosyal ve mekânsal ekonomik gelişme eksenleri ile sakınım eksenlerini bu plan içerisinde getireceğiz.

Arz ederim.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Bu arada zeytinyağıyla ithalatıyla ilgili bilgiler geldi. Sayın Vekilim, 2017’de 30 ton, 2018’de şu ana kadar 17 ton.

TAMER AKKAL (Manisa) – Toplam ithalat mı Tunus’tan mı?

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Toplam Türkiye’nin ithalatı. Bunun anlamı şu: Bir İtalyan yağı, bir Girit yağı bir şey varsa belki birileri 5-10 ton birileri getirmiş, ithal etmiş.

TAMER AKKAL (Manisa) – Özellikle Akhisar’da Tunus’tan gelmiş ciddi miktarda zeytinyağı var. Yani özellikle bu Akhisar’ı biliyorsunuz...

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Şimdi, efendim, bunlar gümrüklerden aldığımız veriler. Sokak efsanelerine de çok inanmamak gerekiyor. Bugün zeytinyağıyla ilgili daha çok Tunus değil ama Afrin’le ilgili konu biraz eleştirilir. Afrin’le ilgili konuda da biz oradaki gelirlerin açıkçası Hükümet olarak PKK’ya gitmesini istemediğimizden dolayı DİR kapsamında yani tekrar ihracat edilmek kaydıyla tarım kredi kooperatiflerine öncelikli bir 5 bin tonluk yetki aldık. Toplamda bana göre girecek malın hepsi de 5-10 bin tondur. Türkiye’de toplam zeytinyağı rekoltesini aşağı yukarı 200 bin ton diye kabul etsek Türkiye’yi etkilemeyecek ve iç piyasaya da değmeyecek bir rakamdır aslında. Yani zeytinyağında daha çok bugün konuşulan konu bu.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Ben bir şey arz edebilir miyim Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Şimdi, geçen gün Bursa milletvekillerimizle bazı yöreden arkadaşlar geldiler, üreticiler, onlarla bir toplantı yaptık, onlar da bana bir resim gösterdiler. Yani Afrin’den gelen zeytinin veya zeytinyağının buralarda kullanıldığına dair. Bunlar Sayın Bakanımın dediği gibi bir şehir efsanesi. Bu fiyatı baskılamak için yapılan, bir ekibin oluşturduğu bir algı çalışması. Dolayısıyla, bunu dikkatinize arz ederim.

TAMER AKKAL (Manisa) – Ben kendi gözümle Tunus’tan gelen zeytin yağının Akhisar’da satıldığını gördüm. Belki sayısını, şeyini bilmem ama Akhisar bölgesinde böyle bir, ithal edilmiş zeytinyağı var.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Bu Türkiye’ye giren 17 tondan ibarettir bu.

TAMER AKKAL (Manisa) – Olabilir.

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Akhisar farklı lezzetleri denemeyi seviyor demek ki, öyle diyelim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Bakanım, ben de bu yeni görevinizin hem size hem de memleketimize hayırlı uğurlu olmasını dileyerek başlamak istiyorum.

Ben Adana Vekiliyim ve Adana’nın tarımdaki katma değeri çok önemli ama ne yazık ki benim çocukluğumdaki o çiftçi denilince insanlarda oluşan algı şu anda yok ne yazık ki. Tabii, tarımla ilgili birçok şey söylenebilir, şikâyetler de size geliyordur. Ama ben bir farkındalık yaratmak istiyorum, aslında belki de en önemli sorun genç nüfusun köyüne dönmemesi olabilir mi?

TARIM VE ORMAN BAKANİ BEKİR PAKDEMİRLİ – Tabii ki yani. Bugün itibarıyla artık köylerimiz hepimiz için yazlık sayfiye yerleri oldu. Yani senede bir ay gidilen eğer mesela fındık varsa fındık bir ayda toplayıp geçiyor gidiyor, zeytin varsa belki gidiyor on beş yirmi gün oralarda oyalanıyor gidiyor. Artık herkes bir şekilde rızkını şehirlerden arar hâle geldi.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Şimdi büyük şehirlerde oluşan...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Köylerimizde tutmak için bizim Genç Çiftçi Projemiz var. Yani aslında bazı kötü suistimal örnekleri olsa da başarılı da bir proje ama bunun haricinde bizim mesela genç çiftçilerimizi, genç kardeşlerimizi köylerinde tutabilmek için acaba SGK primlerini biz devlet olarak ödesek mi –tabii ki bunların hepsi kaynak meselesidir ama- bunlara bakıyoruz. Çünkü birçok genç arkadaşım da yani 1.500-2.000 bin lira zaten köyde dursa toprağı şöyle eşelesen 1.500-2.000 lira kazanır adam zaten. Ama 1.500-2.000 bin liranın hatırasına değil, sigortanın hatırasına şehre geliyorlar. Yani eğer biz bulunduğu yerde sigortalatabilsek, köydeki kalkınmayı sağlayabilirsek... Ki bu hep konuştuğumuz ve bugüne kadar tam anlamıyla yapamadığımız ama tüm dünyanın da problemi olan bir şey. Burada bizim yapacağımız şey köyden kente göçü tamamen engellemek değil, bu çok büyük bir iddia olur ama olabildiğince bu işi yavaşlatmamız lazım. Aile işletmelerini ön plana çıkarmamız lazım çünkü aile işletmelerini de şöyle önemsiyorum: Aile işletmeleri zarar da etse vazgeçmiyor ama burada Nişantaşı’ndan bir arkadaşım gidiyor, ahır kuruyor, besicilik yapıyor, haftada bir gidiyor buzağının başını okşuyor, bütün ihtiyacını dışarıdan karşılıyor, tarımını yapmıyor sonra geliyor, zarar ediyorum diyor, iki sene sonra da diyor ki: “Ya benim tekstil fabrikam var, başka şeyim var, o da var, bu da var, ben tarım sektöründen çıkıyorum.” diyor ama aile işletmesi, başka bir opsiyonu olmadığı için ısrarcı oluyor ve uzun dönem o işin içinde kalıyor. O yüzden, aile işletmelerini de önemsiyor olmamız lazım yani bu dengeyi korumamız lazım. Tabii, zor bir ev ödevi var, bir yandan mekanizasyon ve teknolojiyi kullanıp bu yüzde 50 daha fazla olan gıda ihtiyacını, yirmi yıl içerisindeki olan gıda ihtiyacı karşılamak ama diğer tarafta da aile işletmelerini mutlaka korumamız gerekiyor.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Şimdi, büyükşehirlerdeki fiziksel ve mental yorgunluğun üst düzeyde olduğunu düşünürsek aslında herkes köyüne dönmek istiyor bir şekilde yani herkesin hayali, emekli olduktan sonra ne yazık ki köyüne dönmek. Ama biz belki gençlerimizde bu konuda özendirici kamu spotlarıyla farkındalık yaratabiliriz diye düşünüyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Kamu spotları konusunda da konuşuruz ama gençleri yerinde tutmak için, gerekli yapısal değişiklikler yapmamız lazım. Yapısal değişiklik yapmadığımız sürece ekonomik bir şekilde... Yani “Sen git genç kardeşim, 10 dönüm bir yer, buradan ekonomik üretim yap.” dediğimiz zaman bu bir hayal oluyor ama 100 dönümü, 200 dönümü, 500 dönümü birine verebildiğiniz, tahsis ettiğiniz zaman iş çok daha farklı oluyor. Bakanlığımın ilk günlerinde Yozgat’ın Kabalı köyüne gittim. 350 köylü 850 tane parseli 5.500 dönümlük tek arazi hâline getirmişler ve kaymakamlık bir şirket kurmuş, kimse arazisini satmamış, kaymakamlığa yirmi beş yıllığına irtifak hakkı tesis etmişler, sadece kullanım hakkı. Kaymakamlık da akılcı bir iş yapmış, kendi girmemiş o işe, özel bir şirkete kiralamış burayı. Şimdi 10 dönüm arazisi olan 3 bin lira kira alıyor senede. Bir meyve bahçesi yapılmış oraya. Daha önceden buğday ekilen bir yerin 10 dönümünden kira olarak ya bir torba un alırsınız işin sonunda veya hiç almazsınız. 3 bin lira kira alıyor. İsterse kendi işe giriyor, 2 bin lira maaş alıyor; isterse eşi işe giriyor, 2 bin lira maaş alıyor; isterse çocuğu, kızı işe giriyor, 2 bin lira maaş alıyor o şirketten. Köyde ciddi bir zenginlik oluşmuş. Köyde kapıların önlerinde 4x4 arabalar, hepsinin elinde akıllı telefonlar ve 15 hane köye geriye gelmiş. Köye karşı bir özlem olduğu kesin. Yani hepimizi bir şekilde toprak çekiyor ama diğer taraftan da sürdürülebilir bir gelire sahip olmadığımız sürece de köye dönmek hayalin ötesinde bir şey olmuyor. Yani burada bizim toplulaştırmanın yanında, bu tarz iyi projeleri de desteklememiz lazım. Benim oradaki arkadaşlara ettiğim tek laf: “Bu güzel bir örnektir. Aynı, taşın denize atıldığı yerdeki dalgalanma gibi bunu en yakından başlayın anlatmaya. 5 kilometre ötedeki köye anlatın, 10 kilometre ötedeki köye anlatın, 50 kilometre ötedeki köye anlatın ve bunların örneklerini fazlaştıralım.” Çünkü bu tarz örnekleri vatandaş devletten daha iyi yapabilir. Biraz gayret.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Bir başka konuya da değinmek istiyorum. Kendi üretimimiz olan ürünlerimizin katma değerini artırmak için... Mesela, Anadolu propolisi. Bunun ithalatına kota koymakla ilgili bir şey yapabilir miyiz? Çünkü Çin'den daha ucuz alındığı için saf da olmayan ürünü aslında sağlıkta kullanır duruma geliyoruz. O yüzden, kendi Anadolu propolisimizi daha etkin hâle getirmek için, katma değerini artırmak için ithalatına kota koymak gibi bir fikir olabilir mi?

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Ben özel sektörden gelen bir insanım ve serbest piyasaya çok inanırım ama Tarım ve Orman Bakanı olduktan sonra da biraz da korumacı kimliğim geliştirebilirim. Bu anlamda yapılacak, atılacak bir adım varsa Ticaret Bakanlığımızla konuşuruz, Ticaret Bakanlığımızın konusu dâhilindedir bu.

Ayşin Hanım, bilginiz var mı bu konuyla ilgili, propolisle alakalı?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN İŞIKGECE – Ben CarrefourSA'da çalışırken bununla ilgili bir proje yaptım. Dediği çok doğru vekilimin. Çin malları son derece kalitesiz olduğu hâlde piyasada çok domine edici bir güce sahip. Bu konuyla ilgili olarak bence Ticaret Bakanlığımızla konuşup ne yapılması gerekiyorsa yapmamız gerekiyor. Çünkü Türkiye'de aslında üretim çok fazla bilinmiyor yani –ben yaptığım projede, biraz daha, kadınlara bunları öğreten ve katma değerli bir ürün olduğu için- hem Türkiye'de bunun yayılması hem bilincin artması hem de balda bire bir rekabetten bu çok daha iyi olduğu için bununla ilgili bir çalışma yaptım. Kanunlarla yerel ürün desteklenirse çok faydalı olacağını düşünüyorum.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Dünyadaki en kaliteli propolis aslında Anadolu propolisi ve de şu anda propolis üretimi sadece yüzde 20 oranında yani gerçek şeye de ulaşmamış. Biz kendi ürünümüzü değerli kılıp dünyaya ihraç edeceğimize bunu ithal eder durumdayız şu anda.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Bana göre -yani sadece propolis kapsamında değil- birçok ürünü Türkiye yeterince iyi değerlendiremiyor. İşte, fındık, kendisi için stratejik ürün; ondan sonra, incir, üzüm, buralarda hem fiyat yapıcısız hem de bunların işlenmiş hâllerinin dünyaya pazarlanması anlamında kendimizi daha çok parlatmamız lazım. Yani benim bir global marka arzum var, aynı Türk Hava Yolları, Turkcell, TÜRK TELEKOM, bunlar gibi bir global marka altında Türk'ün lokumu, kahvesi, fındığı, gerekiyorsa işte Nutella benzeri, Sarelle, neyse, bunları çok yüksek kalite... Tabii, Tarım ve Orman Bakanlığı bunların hiçbirini üretmeyecek ama çerçeveyi çizecek “Bu ürünün içerisinde bunlar olacak, şu kalitede.” ve kalite denetimini yapacak ve dünyaya bunları pazarlayacağız. Çünkü fındığı 2 euroya satıyorsak bunu 4 euroya yurt dışına satmanın yolunu bulmamız lazım ki bu değer zinciri Türkiye'de kalsın.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – İşte, bunun için de genç beyinlere ihtiyaç var. Onun için gençlerin köyüne dönmesi bu anlamda çok önemli.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Evet.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN İŞIKGECE – Yani aslında propolis ve polende yapılacak iş aslında çok da basit bir iş yani eğer doğru bir bal üretiliyorsa, gerçekten çiçeklerden gelen bir balsa propolis tuzağıyla polenleri yakalıyorsunuz ve çok basit bir iş aslında. Bunu böyle belki bir yerde deneme yaparak... Ben bunu ücretli de yapabilirim çünkü benim de 6 bin tane kovanım var. Tozlaşma için biz bu işi yapıyoruz şu anda kendi çiftliklerimizde. Dolayısıyla o 6 bin kovanda belki ben kadın eliyle de bir örnek yapabilirim. Bu örneğin daha sonra yayılması, aynı zamanda ticari çerçevesinin belirlenmesiyle ilgili örnek bir çalışma yapabiliriz. Benim bununla ilgili bir tecrübem var. Bu konuyla ilgili Türkiye'de Muhsin Doğaroğlu diye bir hoca var, gerçekten çok iyi, hatta bu konuda dünyaya danışmanlık veriyor diyebiliriz. Ondan da destek alarak bir projeye dönüştürebiliriz bunu.

TARIM VE ORMAN BAKAN BEKİR PAKDEMİRLİ – Mustafa Bey, bir de Ticaret Bakan Yardımcımız Fatih Metin Bey’le görüşürsek bu propolis konusunu biraz daha bilgi notu olarak Ayşe Hanım’dan, bir konuşalım, yapabileceğimiz ne varsa orada, yapalım.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Tamam Bakanım.

Zaten sayın vekilim firmayla ilgili bir şeyden bahsettiler. Onu ben aynı zamanda Ayşin Hanım’a yönlendireyim, onlar arasında bir çalışma yapsınlar.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Onay aldılar propolislerine. Çok kaliteli propolis gerçekten. Ben de eczacıyım, eczanemde de yoğun olarak satıyorum. Bir de geri dönüşleri çok güzel gerçekten. Neden biz bir dünya markası olmayalım propolisimizle?

TARIM VE ORMAN BAKAN BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani genel bir marka adı altında mesela, Türk propolisi tanımlanabilir.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ AYŞE AYŞİN IŞIKGECE – Çin’den gelen ürünler kurutulma tekniğiyle olmadıkları için aslında besin değerini de kaybediyor. Dolayısıyla biz onlara bir kontrol mekanizması geliştirip içeriye girişlerinde tehlikeli olan ürünlerde ya da besin değeri düşük ürünlerde kısıtlamaya doğru gidebiliriz, içeriği daha değerli bir ürün girmesini sağlayabiliriz, iç piyasada da rekabeti daha anlamlı hâle getirebiliriz. Çünkü şu anda Çin’le rekabet etme ihtimali çok düşük olduğu için içeride bir miktar yapanlar da bu işten bir ekmek yiyemiyorlar çünkü fiyatları pahalı kalıyor ve gerçek ürün aslında darbe yemiş oluyor. Benim bu konuyla ilgili, dediğim gibi, daha önceki tecrübelerimi Ticaret Bakanlığıyla görüşerek -Vekilim, sizin de ben telefon numaranızı alabilirim- bir arada bir şeyler çıkarmaya çalışırız.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Tabii.

SADİR DURMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, bir kez daha, bu kapsamlı toplantı için şahsınızda tüm bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Sizin de sunumunuzda ifade ettiğiniz üzere, gerçekten, tarımın ülke ve milletler açısından stratejik öneminin kavranmış olması şüphesiz çok önemli. Bunu topyekûn milletimizin, tüm siyasilere bu yaklaşım içerisinde, bunu benimseyerek değerlendirme yapmalarını beklemekteyiz. Zira geçmişte çok kötü örnekleriyle karşılaştığımız bazı değerlendirmeler vardı yani çiftçiye, tarımı yük olarak gören bir anlayıştan tam aksine, tarımın Türkiye için stratejik öneminin, ülkeler için stratejik öneminin kavrandığı bir anlayışa doğru evrilmesi hepimizin eminim ki ortak dileği. Zira dünyayı bekleyen en önemli tehditlerden, tehlikelerden birisi açlık tehlikesi. Demin de ifade etmiştim, su savaşları belki de önümüzdeki elli yılın en stratejik konuları olacak. Yani buradan başlayarak tarıma ilişkin bazı tespitlerimi, bazı değerlendirmelerimi yüce heyetin takdirlerine arz etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, Türk tarımının en temel sorunları olarak ifade edebileceğimiz sorunlarda hâlâ daha tam istenilen seviyede olmadığımızı ifade edersek sanırım yanlış bir değerlendirme yapmış olmayız. Maliyetlerin hâlâ daha çok yüksek olduğunu, böyle bir zeminde çiftçimizin rekabet gücünün son derece düşük olduğunu söylemeyiz. Zira bunun somut örnekleriyle, sonuçlarıyla da karşı karşıyayız. Son on yıl içerisinde tarım dışı kalan arazi miktarı, yanılmıyorsa, yaklaşık şu an itibarıyla -tam verilere sahip değilim- 4 milyon hektar civarında olsa gerek yani bu çoğu ülkelerin yüzölçümünden daha fazla bir alan. Bu, ülkemiz açısından gerçekten çok önemli bir soruna işaret ediyor, tarımdan çekiliyor insanlar. Aynı zamanda, kişi başına millî gelir rakamlarına baktığımızda da keza, tarımın en düşük olduğunu rahatlıkla görebiliriz.

Tarımda istihdam sorunu da aynı şekilde ciddi boyutlarda. Eskiden en fazla istihdamı sağladığımız sektör tarımken bugün bu oran giderek düşmektedir. Buraya dikkat çekmek icap eder.

Ölçek konusuna çok haklı bir şekilde değindiniz. Benim son on yılda belki de en önemli gelişmelerden biri olarak gördüğüm iki husus var: Biri, arazi toplulaştırması konusu. Arazi toplulaştırmasında gerçekten önemli mesafeler alındığını ifade etmeliyim yani bir hakkı da teslim etmek lazım. Ölçek konusu ise hâlâ tartışmalı bir alan burası. Gerçekten, gelişmiş ülkelerin ortalamasının çok gerisindeyiz, ortalama yaklaşık 59-60 dekar; bu, çok düşük bir rakam. Tabiatıyla daha profesyonel bir yapıya evrilmesi gerekir, dönüşmesi gerekir, maliyetlerin aşağı çekilmesi bakımından son derece önemlidir bu. Ancak sizin de -ben ziyadesiyle memnun oldum yaptığınız değerlendirmeden- dikkati çektiğiniz çok önemli bir konu var: “Entansif” dediğimiz bu aile işletmeciliğini hiçbir şekilde göz ardı etmemek gerektiğini düşünüyorum. Zira bunu bir güvence olarak yani hem güvenli gıdaya ulaşmanın bir güvencesi olarak görmek lazım hem de üreticiyi köyde tutmak, göçü önlemek, buradaki birtakım sosyal maliyetleri de dikkate alarak değerlendirme yapmak lazım. Yani hem üreticiyi, çiftçiyi, küçük aileyi köyünde doyurarak, köyünde tutarak bu sosyal maliyetlerin de önüne geçmek lazım hem de bir güvence olarak görmek istiyoruz esasında. Demin ithalattan bahsedildi, hakikaten çok farklı ürünlerde yani bizim “geleneksel” dediğimiz ürünlerde de çok ciddi ithalat rakamları söz konusu ve çok ciddi kaynak aktarımı söz konusu dışarıya. İşte, bunun da bu israfin önlenmesinin de yollarından bir tanesi, çiftçiyi köyünde doyurmak, üreticiyi köyünde tutmak, köyünde doyurmak hatta tersine göçü başlatacak birtakım uygulamalar da lazım diye düşünüyorum, uygulamalara da süratle başlamak gerekir.

Havza bazlı üretim modeli konusunda bir bilgi alabilirsek ziyadesiyle memnun olacağım çünkü Türkiye açısından son derece önemli olduğunu düşündüğüm bir model bu. Zira bizim tarımımızın en temel problemlerinden biri, neyi nerede ne kadar üreteceğiz, nereye pazarlayacağız, nereye satacağız, çiftçi bundan ne kadar kazanacak? Anadolu çiftçisi bir yıl patates fazla para ediyor diye patatese yükleniyor, bu kez de üretim, arz fazlası olduğu için derelere dökmek zorunda kalıyor ya da çürüyor, bu da çok daha fazla bir maliyet getiriyor. Keza, aynı şekilde bir yıl soğanı üretiyor, soğan derelere dökülüyor. Bu nedenle üretim planlaması konusu tarımın en temel problemi diye düşünüyorum. Bunun da havza modeliyle çözülebileceğine inanıyorum. O nedenle havza modeli konusunda bir bilgi istirham ediyorum.

Birliklerin çok daha etkin hâle getirilmesi gerekir. Bu konudaki tespitinize sonuna kadar katılıyorum Sayın Bakanım. Ben de Tarım Kredi Kooperatiflerinin eski Genel Müdürüyüm, uzun süre orada yöneticilik yaptım. Ama birlikler ne yazık ki bu manada, yapılan bütün yasal düzenlemelere rağmen hâlâ bu misyondan son derece uzak, bu misyonu yerine getirdiklerini söyleyemeyiz. Zira siyasi müdahalelere de çok açık. Daha özerk yönetimlere kavuşturulması, daha profesyonel bir anlayışla yönetilmelerinin çok daha doğru olacağını düşünüyorum.

Hayvancılık konusunda da yine aynı şekilde ciddi sıkıntılarımızın olduğunu düşünüyorum. Yani 2008’de yaşadığımız bir süt krizi vardı. O süt krizinden sonra ne yazık ki süt üreticisi, hayvan yetiştiricisi maliyetlerin altında kalınca çok ciddi şekilde süt ineğini kesmek durumunda kaldı, mezbahaya, kasaba götürmek zorunda kaldı ve biz o popülasyonu yenileyemedik, hâlâ daha o açığımız var. İthalatın da çare olmadığını düşünüyoruz yani geçici, palyatif bir şey olabilir. Bizim, esasen, o popülasyonu tamamlamamız gerekir diye düşünüyorum.

Tarımda teknoloji kullanımında hâlâ beklenen seviyede olmadığımızı görüyorum. Bu konuda da bazı teşviklere ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Üretim dışı kalan araziye söylemişim, hakikaten çok önemli bir sorun.

Sayın Bakanım, Allah yardımcınız olsun, siz de ifade ettiniz yani 5 ayrı bakanlık olması gereken bir Bakanlıkta gerçekten yaşanan ekonomik sıkıntıların da sonucunda sektörel anlamda ciddi sorun ve sıkıntılarla karşı karşıyayız. En önemli hususlardan bir tanesi de gıda güvenliği konusu. İşte, maalesef, şarbon konusu yaşandı, çok ciddi sonuçları, etkileri oldu. Hâlâ daha et tüketiminde ciddi gerileme

var diye düşünüyorum, et tüketiminde tereddütler var. Bu konuya da Sayın Bakanım, siz ve Sağlık Bakanımızın birlikte bir değerlendirme yapmasını ve bir açıklık getirilmesini bekliyor kamuoyu. Yani ne kadar güvenli? Burada espriyle karışık bir değerlendirme de yapmak istiyorum: Sayın Mehdi Eker zamanında ben Tarım Komisyonu üyesiydim. Bakanlıkta yedikleri etler sebebiyle zehirlenen milletvekillerimiz oldu. Yani bu Bakanlığın adı Tarım ve Gıda Bakanlığı...

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Olmamış o!

SADİR DURMAZ (Ankara) – Böyle bir şey de olmuştu o zaman.

Hakikaten bu konuda ciddi bir beklenti var, bu konuya bir açıklık getirilmesi lazım. Biz tereddüt ediyoruz yani nerede yenilebilir, güvenliğini sağlayabiliyor muyuz?

Ben bu değerlendirmelerimi takdirlerinize sunuyor, bir kere daha bu toplantı için şahsınızda tüm bürokrat arkadaşlara ve Komisyon Başkanımız Sayın Muhammet Balta Bey’e bu ortamı tesis ettiği için ayrı ayrı teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Değerli Milletvekilim Sadir Bey’e çok teşekkür ediyorum.

Çok kısa notlar aldım. İşte, maliyetle ilgili... Bunları konuştuk. Tarım dışı kalan miktar 4 milyon hektar. Son yirmi yılda aşağı yukarı bu kadar kalmıştır diye düşünüyorum, on yıl olmasa da yirmi yıl civarında 4 milyon hektar... Burada işte savaşı birlikte vermemiz lazım. Dedim ya yani toprak koruma kurullarını çok daha iyi çalıştırmamız lazım. Tarımın orada oyu 1 değil, 2 değil, 3 olmalı, 5 olmalı. Yani Erzurum Belediye Başkanımız benim dostum -burada kayda giriyor ama- diyor ki: “Şehir olarak ben genişlemek istiyorum. Şehrin genişleme ihtiyacı var.” Ben de diyorum ki: “Buraya genişleme, büyük ovaya genişleme, başka yere genişle.” Yani bunun savaşını hep birlikte veriyor olmamız lazım yani tarım arazilerimizi gerçekten korumamız lazım. Çünkü, bakın, hep sokak efsanesi, kendi kendine yeterlilik diyoruz, kendi kendine yeterlilik için yeterli toprağımız yok. O yüzden, bu tarım arazilerini magma tabakasına kadar korumamız lazım; sadece bir metre üstünü değil, aşağıya kadar korumamız lazım.

İstihdamla ilgili, tespitler doğru, düşüyor, gayrisafı millî hasıla içerisinde tarımın aldığı pay düşüyor, buna rağmen Avrupa’da 1’inciyiz yani “Tamamen başarısız bir Tarım ve Orman Bakanlığı var.” diyemeyiz. Dediğim gibi, Avrupa’da 1’inci, dünyada da 10’uncuyuz. Bu başarıyı en azından bu seviyede tutmanın yolunu aramamız lazım, yoksa yarınlara hakikaten daha zor.

Aile işletmeciliği konusunda hem sosyolojik anlamda hem de gıda arz güvenliği anlamında onları desteklemeye devam etmemiz lazım. İthalatla ilgili zeytinde diyorsanız, zeytin bir şey değil, 200 bin tonda 20 ton.

SADİR DURMAZ (Ankara) – Yok, sadece zeytini demiyorum, ben genel anlamda gıda ürünlerinin ithalatından bahsediyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani zaman zaman ithal etmemiz gereken kalemler olursa ithal ederiz ama mesela, buğdayla ilgili yanlış bilinen bir şey daha söyleyeyim: Buğdayda Türkiye kendi kendine yeterlidir. Arpada da Türkiye kendi kendine yeterlidir. “E, niye ithal ediyorsun?” Bu fabrikalar çalışmasın mı? Yani un fabrikaları çalışmasın mı? Makarna fabrikaları çalışmasın mı? Bunlar yurt dışına yapacakları ihracat karşılığında bir ithalat, dâhilde işleme rejimiyle bir ithalat yapıyorlar. Türkiye’nin buğday üretimi kendi kendine yeterlidir.

Havza bazlı yönetim, tabii ki planlamanın en önemli unsurlarından bir tanesi. Havza bazlı üretim zaten yaptığımız bir şey ama havzaları biraz daha birleştiriyoruz şu an, 941 havzayla Türkiye’yi yönetiyoruz. Aslında ben 2011 yılında milletvekili aday olurken işte, Hükûmet programından aldığımız ve bizim de sahada söylediğimiz şey vardı: “Türkiye’yi 30 havzayla yöneteceğiz.” diye. Aslında, işte, su,

toprak ve iklimle göre 10 ila 15 havza arasında Türkiye yönetilirdi. Yeni açıklayacağımız yeni yapılanma sisteminde havza bazlı üretim zaten eskiden olduğu gibi devam edecek. Bugün bir ilçeye kadar ürün deseni... Kimsenin tabii ne ürün ekeceğine karışamayız ama “Teşvik almak istiyorsan bu ürünleri ekebilirsin.” diyoruz ve bu şekilde bir yönlendirmemiz oluyor. Bu yönlendirmelerimiz devam edecek. Ama üretimin yanında havzayı da yerinde eğer yönetebilirsek buradaki ürün desenlerinin seçilmesi, havzanın optimum kullanılması, buradaki sınırlı kaynakların daha dar bir perspektifte değerlendirilerek daha optimum, daha iyi, daha güzel, daha maksimum bir ürün elde edilmesi anlamında çok daha iyi olacak. Tahmin ediyorum -sayılar henüz belli olmamakla beraber, Strateji çalışıyor bunun üzerinde-Türkiye’yi 10 ila 15 havza arasında yönetebileceğiz gibi gözüküyor. Bununla ilgili çalıştaylar devam ediyor. Bu cumartesi günü bana kabaca bir sunum da yapacaklar. Ben bitirdikten sonra Değerli Strateji Başkanına da iki kelime söz verebiliriz bu konuda.

Birliklerle ilgili tespitlerimiz zaten aynı yani burada rehabilitasyon gerekiyor.

Hayvancılıkla ilgili de hayvancılık tarafında da... Ben dün gece Haber Türk’e çıktım ve dedim ki: Türkiye’nin toplam protein üretimi açısından bir eksiği yok. Türkiye’de de hayvancılıkla ilgili bir başarı var. Şimdi, tüm dünya istatistiklerine baktığınız zaman hayvancılık dünyada yüzde 20, 30 büyümüş son on altı yılda, Türkiye’de yüzde 168 büyümüş. Yani şimdi hep de enseyi karartıp kendimizi de kötü görmeyelim. “Peki kardeşim, niye ithalat yapıyorsun?” diyeceksin. 2002’de bir vatandaşımız ortalama 6 kilo et yiyormuş bir yılda -altını çizerek söylüyorum- şimdi bir yılda 15 kilo et yemeye başlamışız yani tercih kırmızı etten yana. 2002 yılında bir yılda 6 kilo balık yiyormuşuz, şimdi 5 kilo yemeye başlamışız. Hangisi daha doğru? Bu salondakilerin çoğu 40’ını geçmiş. Hangi diyetisyene gidersek gidelim, hepimizin illa sağlık problemi var... Yani rahmetli babamın bir lafı vardı “45’inden sonra kalktığında sabah bir yerin ağrıyorsa şanslısın.” derdi. Şimdi, hepimizin doktora, hastaneye uğradığı var ve herkes ne diyor bize? “Akşam 300 gram balık yiyebilirsin.” Ama hiçbir diyetisyen bize “300 gram et ye.” demiyor. Yani en fazla diyorlar ki: “Akdeniz diyeti. Hafta içi yemeklerin içinde biraz kıyma olsun, hafta sonu da yiyeceksen bir defa mangal yap, başka da yeme.” Bugün itibarıyla bizim proteindeki tercihlerimizi de bence biraz diğer protein kaynaklarına da yönlendirmemiz lazım. “Sen Sağlık Bakanı mısın?” diyeceksiniz, yok, değilim ama eğer gıdadan sorumlu Bakansak doğru diyeti de tavsiye ediyor olmamız lazım ve bununla ilgili kamu spotlarını da çalışıyor olmamız lazım.

SADİR DURMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, Avrupa ortalaması yanlış hatırlamıyorsa 54 kilo -arkadaşlar düzeltebilirler- hâlâ biz onun çok daha gerisindeyiz et tüketimi konusunda.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Avrupa ortalamasına baksın arkadaşlar.

SADİR DURMAZ (Ankara) - Yani yanlış hatırlamıyorsa ortalamaları yüksek biz de onun çok gerisindeyiz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani şu var Değerli Milletvekili, aslında biraz da dengeli yesek Türkiye’nin etle ilgili problemi yok. Tabii ki tercihi kırmızı etten yanaysa bizim de Tarım Bakanlığı olarak görevimiz, tercihini bu yönde kullanan vatandaşın tercihiyle savaşmak değil, tabii ki kırmızı etle ilgili eksikleri gidermektir. Bununla ilgili -Hayvancılık Genel Müdürüm burada, benden sonra bir iki kelime sen de söylersin- 2021’de biz et ithalatını tamamen durduracak bir iş planı üzerinde çalışıyoruz. Şimdi bazı arkadaşlarım diyebilir ki: “Niye üç sene alıyor?” Çünkü bu yapısal bir problem. Hayvanın gelişmesi ve doğası itibarıyla bugün doğru adımlar attığınız zaman üç ila dört senede netice alabileceğiniz bir konu.

Şarbonla ilgili konuya gelelim. Türkiye’nin şarbon diye bir meselesi yoktur; tamamen ortada köpürtülmüş, kaynatılmış, çok gereksiz ortaya atılmış bir konu vardır. Türkiye’de şarbonun görüldüğü mihraklar 2017’de aşağı yukarı aynıdır, 2016’da aşağı yukarı aynıdır, 2015’te aşağı yukarı aynıdır, 100 civarındadır bu mihraklar yani 100 noktada şarbon görülmüştür. Şarbon nedir? Şimdi, şarbonun iki

tipi var ama hayvandan geçen tipinden bahsediyorum, bir deri hastalığıdır ve tedavisi vardır, tedavisi yapıldığı sürece insana zararı yoktur, insanı öldürmez, antibiyotikle tedavi edilebilir ve hayvanlara yakın temasta olan kişilerde olur yani et alan, et yiyen kişilerle alakası yoktur. Şarbonlu eti dahi yeseniz, iyi kaynatıldığı sürece problem yok ama burada önemli olan bir şey var, eğer kesimhanelerde legal ortamda bunlar kesiliyorsa veteriner gözleminde şarbonun fark edilmeme ihtimali zaten yok. O yüzden, biz arka bahçelerde kesilen hayvanlardan uzak durmalı ve legal kesim yerlerinde kesilen hayvanları yemeliyiz. Türkiye’de geçen yıl itibarıyla bir kişi -tahmin ediyorum- şarbonla ölmüştür ama günde 150 kişi trafik kazasında ölüyor. Şimdi, trafik kazasında öleceğiz diye buradan iş yerimize gitmeyecek miyiz?

Şarbon, dediğim gibi, deri hastalığı ve tedavisi var. Türkiye’de şarbon vakaları artıyor mu? Hayır. İthalata dayalı bir şarbon vakası var mı? Hayır. Neden? Şarbonlu hayvan beş gün içerisinde, kuluçka süresi içerisinde telef olur ve ölür. Şimdi, en son Brezilya’dan gelen hayvanlarla ilgili diyorlar ki: “Şarbonlu hayvan geldi.” Arkadaş, oradan şarbonlu bindiyse geminin buraya transfer zamanı otuz gün, beş gün içerisinde bu hayvanın ölmesi lazım. Öyle bir şey yok ortada.

Şimdi, şarbonla ilgili neden çok ön planda görünmedik? Bu bir iletişim taktiği ve stratejisi, ben doğru olduğuna da inanıyorum. Şarbonla ilgili ilk Gölbaşı’nda olay çıktı, bizim Bakanlığımızın “setup”ı bilgiyi paylaşmak üzere değil, bilginin üstüne yatmak üzere kurulu ama arkadaşlara dedim ki: “Böyle olmaz.” Televizyonlar bangır bangır yayın yapıyorlar, işte, 46 hayvan öldü, 49 hayvan öldü, 50 hayvan öldü falan. Arkadaşları çağırdım, dedim ki: “Kaç hayvan öldü?” “150.” “Tamam, çağırın bütün televizyonları açıklama yapacağız.” “Ya, olmaz.” “Hayır, çağırın bütün televizyonları, açıklama yapacağız.” O akşam çıktım televizyonlara “Ne var? 150 hayvan öldü. Evet, geçmişte vakalar bunlardı. 1970’li yıllarda 10 bin hayvan ölmüş tüm Türkiye’de şarbon vakasından.” 2002’den itibaren de çok ciddi bir düşüş var şarbon vakalarında Türkiye’de.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI MUSTAFA AKSU – Şu anda geçen yıldan daha az bir rakamdayız Sayın Bakanım.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Yani geçen yılın aşağı yukarı... Yani az veya çok, bununla ilgili, yüzde 10 aşağı olur, yüzde 20 yukarı olur ama görülen mihrak itibarıyla Türkiye’de fazla bir değişiklik yok. Fransa’da görülen bir hastalık, İtalya’da görülen bir hastalık ve hayvan varlığımız olduğu sürece şarbon denen bir hastalıkla karşı karşıya kalacağız.

Peki, günlük diyetimizden eti çıkarmamız lazım mı? Hayır. Bununla ilgili medyada çok fazla bulunmamamızın sebebi: Bu iş köpürtüldü ve özellikle bizi her gün medyaya taşımak istediler. O yüzden, ben Ankara’yla ilgili çıktım, konuştum, iki gün sonra İstanbul Çatalca’da bir olay patlak verdi, tam 7 televizyon kanalına telefonla bağlandım gece “Şarbonla ilgili bir problem yoktur.” diye ve tüm kanallarla da konuştum. Bütün kanallardaki şarbon vakalarını söndürdük. Yani hiçbir kanal ondan sonrasında da şarbonu işlemedi. Akabinde, sosyal medyada tabii ki bazı rezil rüsva adamlar biz o kavgaya girelim diye beklediler, biz de ona girmedik. İşte, Çeşme’de bir adam belediye başkanı olmaya çalışıyor, muhalefet partisine ait ilçe başkanlarından biri, arkasına gemiyi almış, diyor ki: “Bu gemide şarbonlu hayvan var.” Yalan söylüyor, arkadaki gemide hiçbir hayvan yok. Gemi arıza yapmış, Çeşme’ye yanaşmaya çalışıyor. Kamuoyu hassasiyetinden dolayı vali gemiyi açıklara çıkarıyor. Yani uluslararası kurallara aykırı bir şekilde bu gemileri liman liman dolaştırıp yani erzak teminlerini ve şeylerini sağlıyor. Gemi gelmiş, sağlıklı hayvanları İstanbul Ambarlı’da bırakmış, Çeşme’ye gelmiş. Diyor ki: “Şarbonlu gemi. Kendimizi asacağız, yakacağız. Bunu aşağıya indirmeyiz.” Tabii ki ben de siyasetin içinden geldim, bazı şeyler siyasi malzeme edilebilir ama Türkiye’de koskocaman bir kırmızı et sektörünü de siyasi malzeme yapmamak lazım ve tamamen yalan üzerine kurulu. Açtım, ben CHP’nin ilçe başkanı olduğumu da bilmiyorum, Valiyle konuştum “Ya, lütfen savcıyla konuşun, bu adamın bu iddiaları var, bir çağırın, neymiş bu iddiaları bir dinleyin bakalım, bildiği bir şey varsa

bilelim, biz de devlet olarak kendimizi düzeltelim.” Çağırdılar, ne yazık ki üç kişiler -o video belki size de gelmiştir- ikisi ayakta duramayacak kadar sarhoş, o gece elleyemediler, ilçe başkanını davet etmişler. “Sen nereden öğrendin bunu?” diyorlar. “Efendim, bir CHP milletvekilinin konuşmalarından aldım.” diyor. Ya, inanın işlem yapamadık. Yani ben bunun da doğru olmadığına inanıyorum. Yani Türkiye Cumhuriyeti’nde kimse kimseye iftira atma hakkına ve özgürlüğüne sahip değil, hepimiz özgürüz ama diğerlerinin hürriyetinin bittiği yerde bizim özgürlüğümüz başlıyor. Kimse sonuna kadar özgür diye bir şey yok. Yani böyle sosyal medyada köpürtülen bir durum oldu ve biz bilerek ve isteyerek bu kavganın içerisine dâhil olmadık ve fazla da girmedik ama alttan alta da hep mücadelemizi sürdürdük. Gerekliği yerde resmî açıklamalarla konunun üstüne gitmedik ve bir aya yakın okulların menülerinden et çıkmıştı, hepsi tekrar girdi şu anda. Yani Türkiye’nin bir şarbon meselesi yok, afiyetle her türlü eti yiyebilirsiniz. Hayvan varlığımız olduğu sürece Türkiye topraklarında elli yıl gizlenebilen, meralarda gizlenebilen bir şarbon mikrobumuz var. Bunu da zaman zaman yaşıyor olacağız ama bunun medyada aşırı işlenmesi, bize sanki bir problem varmış gibi gösteriliyor.

Evet, Strateji birkaç kelime, ondan sonra Hayvancılık Genel Müdürüm birkaç kelime konuşsun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI ORUÇ BABA İNAN – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, kıymetli misafirlerimiz; havza bazında yönetim modeliyle ilgili özet bilgi vermek istiyorum. Aslında burada biz biraz idari yönetim modeli değişikliğine gideceğiz, bunu çok kısa, yerinden yetkin yönetimle özetleyebiliriz. Bakanlığın ağırlık merkezini Ankara’dan biraz daha taşraya dağıtmak gibi bir şey olacak. Dolayısıyla, yönetimi yerinden yetkin hâle getireceğiz.

İkincisi de doğal kaynaklar ve hasıla maksimizasyonu bir optimizasyon çalışması yapacağız. Burada hangi havzada hangi ürün en iyi yetişiyorsa ve bir taraftan tüketim tarafından ihtiyaçlarımızı koyacağız bir taraftan kaynaklarımızı koyacağız ve bunu en doğru optimizasyon modelleriyle modelleyip Türkiye’nin tarımsal hasılasını gerçekten havza bazında değerlendirip maksimize etmek yönüne gideceğiz. Bunu yaparken de idari olarak yerinden yetkinlik yönetim modeliyle ilerleyeceğiz.

Teşekkür ederim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ ZEKERİYYA ERDURMUŞ – Ben de bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Vekilimizin dişi hayvan kesimiyle alakalı, süt piyasasıyla alakalı, Sayın Bakanım, onu arz etmek isterim. 2016 ve 2017 yıllarında yaklaşık dişi hayvan varlığımızın yüzde 20 ‘si kesildi. Bu zaten beklenen ve olması gereken bir iş çünkü hayvanlar belli bir yaşa geldikten sonra verimden düşüyor, bazı hayati organlarında arızalar meydana geldiği için et olarak değerlendirilmek üzere mezbahaya sevk ediliyor. 2018 yılına geldiğimizde Eylül ayı itibarıyla yüzde 12 seviyelerindeyken Ekim sonunda yüzde 16 oldu, hâlâ 2016 ve 2017 seviyelerinde gerisindeyiz bunu özellikle söylemek isterim.

Yine et üretimi rakamlarında son on altı yıldaki hem et üretiminde hem süt üretiminde Avrupa ve dünya ortalamasının ciddi anlamda üzerindeyiz, ciddi artışlarımız var. Kırmızı ette -domuz hariç- ortalama yaklaşık 17,3 kilo Avrupa tüketirken domuzla beraber 35 kilo Avrupa Birliği ülkelerin ortalaması, dünyada da bu oran 11 kilo seviyelerinde arz ediyorum efendim.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – İyi et yiyoruz demek ki.

SADİR DURMAZ (Ankara) – Dünya ortalamasını alırsak evet bizim durumumuz iyi gözükebilir yani aşıktan bir sürü insan ölüyor.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI AKİF ÖZKALDI - Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de suyla ilgili birkaç şeyi söylemek isterim.

Öncelikle ülkemiz yarı kurak yani kışın ancak birçok nehrimizde su akımı yazları ise maalesef istediğimiz oranda su olmuyor, dolayısıyla suyu mutlaka depolamamız gereken bir ülkeyiz. Toplam kullanabilir yıllık su potansiyelimiz 112 milyar metreküp. Bunun bugüne kadar 54 milyar metreküpünü kullanabiliyoruz yaptığımız tesislerle. Bunun büyük bir çoğunluğunu, yüzde 74 gibi kısmını, 40 milyar metreküpünü de sulamada. Şimdi, bu tarım, orman ve su birleşmesiyle birlikte aslında bu bir fırsat, suyu en etkin, en ekonomik, en fizibil bir şekilde tarımda nasıl kullanabiliriz çaresine hep birlikte bakıyoruz. Diğer kalan kısmın 7 milyar metreküpünü, yaklaşık yüzde 13'ünü içme suyunda diğer kalan yüzde 13'lük kısmını da sanayide kullanıyoruz.

Suyu yönetirken Bakanlığımızda bir merkezi genel müdürlüğümüz var Su Yönetimi Genel Müdürlüğü. Bu genel müdürlüğümüz daha çok proje bazında çalışmalar yapıyor, nehir havza yönetim planlarını, kuraklık yönetim planlarını, taşkın yönetim planlarını hazırlamakta. Fakat esas uygulayıcı, sahada yeri olan, teşkilatı olan ve köklü bir kuruluş olan -benim de içinden yetiştiğim- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü de 4 sektörde faaliyet göstermektedir. Bu sektörlerden en önemlisi insan sağlığı, insan yaşamı için kuşkusuz içme suyu. İnsanlara içme suyunu her an sağlamak zorundayız. İçme suyu yönüyle baktığımızda Sayın Bakanım biz aslında birkaç yıldır üst üste kuraklık yaşıyoruz, kuraklıktan en çok korktuğumuz, bir yıl kuraklık yaşarsanız ertesi sene de yaşarsanız tehlikeli ama bu birkaç sene devam ederse çok tehlikeli demektir. Ülkemizde şu anda bunu fark etmiyoruz çünkü aldığımız önlemler var, elhamdulillah şu anda içme suyu yönüyle biz uzun yıllara sâri içme suyu eylem planları yaptık ve bunları uyguluyoruz. 81 ilde bir tek Kilis'te her gün su verilemiyor iki günde bir veriliyor ama bunun da sebebi gayet açık. Orada Kilis'in nüfusundan daha fazla Suriyeli göçmenimiz var. Onu da inşallah şu anda devam ettirdiğimiz yukarı Afrin Barajı isale hattı var, yakın bir zamanda onu tamamlayacağız artık önümüzdeki yıldan itibaren de hiçbir ilimizde içme suyu meselesi kalmamış olacak.

Sulamaya gelince tarımla çok ilgisi olan şu an itibarıyla ülkemizde ekilebilir tarım arazisi miktarı, değeri 28 milyon hektar. Tabii bunun hepsini sulama imkânı yok. Ekonomik olarak sulanabilir bir alan, çalışması yıllar önce yapılmış, bu da 8,5 milyon hektar arazimiz var. Bunun bugüne kadar 6,5 milyon hektarını tamamlamışız, inşallah hedefimiz büyük bir hedef ama kalan 2 milyon hektarını toplulaştırma ile birlikte önümüzdeki yıllarda tamamlamak. Tabii konuşuldu, ölçek çok önemli. Yine birleşmeyle birlikte inşallah bu toplulaştırma konusunun da bundan sonra hızlı bir şekilde tamamlanması ve bir noktaya getirilmesi yönünde çalışmalarımız yoğun bir şekilde devam ediyor, onun hakkında da biraz kısa bilgi vermek isterim.

Toplamda 14 milyon hektarlık bir toplulaştırma alanından bahsediyoruz, bugüne kadar 3,2 milyon hektarını tamamlayabilmışız. Hedefimiz, 2023 yılına kadar ekonomik sulanabilir alan olan 8,5 milyon hektarla birlikte toplulaştırmayı da 2023 yılına kadar tamamlamak.

Son olarak da Sayın Bakanım, sayın milletvekilimiz su savaşlarından bahsetti, buna da birkaç şey söylemek isterim. Biz suya daha çok "su ve barış" diye yaklaşıyoruz. En son İstanbul'da yaptığımız İstanbul Uluslararası Su Forumu'nun ana teması da "Su ve Barış"tı. Biz Türkiye olarak kıyıdaş ülkelerle, su bakımından komşu ülkelerimizle hem memba ülkesiyiz hem de mansap ülkesiyiz. Meriç, Ergene'de mansap ülkesiyiz. İşte, Yunanistan'la Bulgaristan'la -biliyorsunuz, eskiden orada çok büyük taşkınlıklar oluyordu- iyi geçinmek zorundayız, onlarla suyu birlikte yönetmek zorundayız ve bunda kısmen de olsa başarılı olduk. Erken uyarı sistemi kurmakla önceden oradan gelebilecek taşkını öngörüp orada taşkını en az zararla geçiştirmek için çalışmalar yapıyoruz. Fırat-Dicle Havzası'nda memba ülkesiyiz, çok önemli, çok stratejik havzadır burası. Fırat'ta, biliyorsunuz, büyüklerimiz çok eski yıllarda bunu görmüş ve en yukarıdan başlamak suretiyle Keban Barajı, Karakaya Barajı, Atatürk Barajı, son zamanlarda yapılan Birecik Barajı, Karkamış Barajı'yla suyu orada kontrol edebiliyoruz ancak Dicle'de şu an itibarıyla tam kontrol mekanizmamız sağlanmış değil ancak -inşallah bizlere nasip olacak bu- Dicle üzerindeki -cumhuriyet tarihi boyunca- Atatürk Barajı'ndan sonra yapılacak en büyük

baraj olan Ilisu Barajı'nın şu anda gövde hacmini tamamladık. Orada yeniden yerleşim çalışmalarını tamamladıktan sonra önümüzdeki yılın başlarında da bu barajlarda suyu tuttuğumuzda biz artık Dicle Nehri'nde de suyu tamamen yönetebilir bir hâle geleceğiz.

Son olarak da “su” deyince enerji de olur, biliyorsunuz, değerli hazırun. Bu konuda da dışa bağımlılığı azaltmak için yenilenebilir enerji... Yerli enerji olan hidroelektrik santrallarda da 2002 yılı itibarıyla 27 milyar kilovatsaat olan hidroelektrik enerji üretimimiz bugün itibarıyla 98 milyar kilovatsaattir. İnşallah 2023'te de bunu 160 milyar kilovatsaate ulaştırmayı hedefliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlarım.

BARIŞ AYDIN (Ankara) – Sayın Bakanım, tekrar çok teşekkür ediyoruz bu güzel ve verimli toplantı için.

Açılış konuşmanızda da bahsettiğiniz gibi, 2050 yılındaki rakamları söylediniz, dünyanın beklediği bir duruma dikkat çektiniz. Tabii, biz Komisyon olarak Komisyon Başkanımız ve tüm milletvekillerimizle -parti gözetmeksizin- çok uyumlu, çevrenin evrensel bir durum olduğu, dünyada da bunun bu şekilde kabul edildiği, ülkemizde de bunun bu şekilde kabul edildiği bilinciyle tüm milletvekili arkadaşlarımızla bu şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Tabii, dev gibi bir Bakanlığa, zor bir dönemde, özel sektörden, gelmiş, özel sektörün de tozunu yutmuş birisi olarak gelmiş olmanız çok memnuniyet verici. Böyle bir sorumluluğu üstlendiniz çünkü sahayı da bilen birisisiniz. Aynı zamanda, sahada ilgili bir konu geldiğinde bakan yardımcılarımıza, bürokratlarımıza anında ulaşıyor olmamız, gerektiğinde bürokrat arkadaşlarımızın ve bakan yardımcılarımızın uygunluğuna göre toplantılarımızda hoparlörü de açarak bu toplantılarda bilmediğimiz konularda cevap aldığımızdan dolayı, ayrıca bu koordinasyonu sağladığınızdan dolayı şahsınıza, tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Ben farklı bir konudan bahsetmek istiyorum. Tabii, bu büyük Bakanlığın koordineli çalışması gerektiği bakanlıklar da var ve çalışıyorsunuz biliyorum, daha yakın zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla tarım arazilerinin tarımda kullanılması amacıyla kiralınması, çok uygun rakama kiralınması ve üreticinin artması için bir girişimizin oldu. Tabii, Millî Eğitim Bakanlığını da ilgilendiren, Turizm Bakanlığını, Enerji Bakanlığını da ilgilendiren konular var. Bu koordineli çalışmaların yapıldığından ben de eminim. Biraz özendirmek gerekiyor çünkü bilim, sanayi, teknoloji, savunma, inşaat sektörü çok fazla özendirici bir sektör fakat tarım, ziraat, gıda, hayvancılık konusunda gençlerimizi çok fazla özendirmediğimizi düşünüyorum. Ben de özel sektörden gelen bir milletvekili, dört yıl Türkiye Genç İşadamları Derneği Başkanlığı yapmış bir arkadaşınız, bir kardeşiniz olarak gitmiş olduğumuz üniversitedeki girişimciler toplantılarında çok konuşmacılar gelirdi ve gençler sıkılırlardı, salonu terk ederlerdi; ben salon daha boşalması diye, benden sonraki konuşmacılara da yer olsun diye... Çünkü gençlerin duymak istediği şey, eğitimlerinden sonra kariyerleri, nasıl para kazanacakları. Hepimizin hayatında yaşamış olduğu şeyler. “Arkadaşlar, ben size on dakika sonra, bir hafta içerisinde 5 bin dolar nasıl kazanılır, onu anlatacağım.” derdim, konuşmanın sonuna kadar kimse salonu boşaltmazdı. Gençlerimizi özendirmemiz gerekiyor. Sizin genç bir iş adamı da olarak, tarım hayvancılık sektörünü de bilen birisi olarak -hem ailenizin, daha önce rahmetli babanızın da sektörle ilgili bakanlığı döneminde-sektördeki bilgilerinizle, tecrübeli bürokratlarımızla, bakan yardımcılarımızla, ilgili bakanlıklarla bunu koordineli bir şekilde sağlayacağınızdan eminim.

Çok farklı bir konuyu söylemek istiyorum: Doğal hayatı korumak, doğal hayatı korurken de doğal hayvanları korumak adına, avcılığın da caydırılması açısından, yasak avlanmanın da ceza müeyyidesinin artırılması için, bunu gerekiyorsa Adalet Bakanıyla da görüşerek bu konuya bir el atmanız gerektiğini düşünüyorum.

Madenci firmaların -daha önceki toplantımızda bir milletvekilimiz Çevre ve Şehircilik Bakanımıza iletmişti, sizin Bakanlığımızı da ilgilendirdiğini biliyorum- işleri bittikten sonra ormanları gerekli şekilde bırakmadıklarıyla ilgili bir sual oluşmuştu. Buna da dikkatinizi çekmek istiyorum. Gerekirse bunun teminatları alınsın aynı hâle gelmesiyle ilgili. Bu çalışmayı da dikkatinize sunuyorum.

İçişleri Bakanlığımızı belki ilgilendiriyor ama konu biraz da Bakanlığın konusu Sayın Bakanım. Dünyada örneklerinin olduğunu biliyorum, kanunlaşmadığını da biliyorum. Yalnızca kent hayvanlarının ve doğal hayvanların algılayabileceği bir şekilde şehir içerisinde ve kara yollarında hayvanları ses dalgalarıyla kovucu veya frekanslarından zarar görmeden uzaklaştırıcı şekilde araçlara... Biliyorsunuz, hem şehir içerisinde hem şehir dışında kara yollarında bir çok kazaya sebebiyet veriyor. Hayvanların, araçların önüne birden çıkması hem hayvanların ölümüne hem ciddi hasarlı kazalara hem insan ölümlerine sebep oluyor. İşte, bu kedi olabiliyor, köpek olabiliyor, inek olabiliyor, birçok örnekleri var. Bununla ilgili dünyada da örneklerin olduğunu düşünüyorum. Gerekirse bunun da yasalaşmasıyla ilgili bir çalışma yapalım. Ben Komisyon toplantımızda da arkadaşlarımıza bu öneriyi getireceğim. Sizin de dikkatinizi çekmek için bunu iletmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

SADİR DURMAZ (Ankara) – Unuttuğum bir hususu ifade etmek istiyorum, biraz da seçim bölgemizle alakalı. Çubuk ilçesinde toplulaştırma çalışmalarıyla ilgili bir sorun yaşanıyor, bana intikal etti, ben dosyayı zatialinize arz edeceğim. Orada, imara açılmış, imara bitişik ve hiçbir şekilde tarımsal üretime elverişli olmadığına inandığımız bir bölgede toplulaştırma çalışmaları sebebiyle ciddi bir rahatsızlık var. Arkadaşlarımızın zaten müracaatları da var. Bu hususun talimatlarınızla yeniden bir değerlendirilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum; katılım sağlayan değerli milletvekili arkadaşlarımıza, Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyoruz.

Biz Komisyonda toplam 26 kişiyiz, 14 kişi katılım sağladı, iki siyasi partimizden üyelerimiz gelmedi ama Barış arkadaşımızın da söylediği gibi, uyum içerisindeyiz. Çevre, siyasetüstü bakılması lazım gelen bir konu. Biz bu yönde bakıyoruz, bundan sonra da bu yönde bakacağız, bütün arkadaşlarımız görüş ve düşüncelerini ifade edecekler.

Biz ilk ziyaretimizi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yapmıştık. İlk ziyaretimizden sonra, şu anda Komisyonumuzda bu sene yasama faaliyetinde 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda yapılacak bir değişiklik, aynı zamanda da 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası'ndaki değişiklikleri içeren bir kanun teklifi var. Yarın, Allah nasip ederse, Komisyonumuzla bunları değerlendireceğiz. İnşallah Komisyonda bu değerlendirmeler yapıldıktan sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine gelecek, Genel Kurula gelecek.

Şimdi, ikinci ziyaretimizi de özellikle de hava, su, toprak... Suyun ve toprağın bol olduğu Tarım ve Orman Bakanlığında. İnşallah, arkadaşlarımız da sayın genel müdürümüz de sunumunda bahsetti, hem tabiatı hem biyoçeşitliliği koruma yasası, aynı zamanda hayvan haklarıyla alakalı, ilgili yasa var. Hayvan haklarıyla alakalı yasayla ilgili Sayın Cumhurbaşkanımızın da esasında bir talimatı var, bu yasanın bir an önce çıkmasıyla alakalı. İnşallah, bunları da hep -Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçe görüşmeleri var- beraberce çalışıp bunların da yasalaşmasını sağlayacağız.

Zatialiniz konuşmalarınızın arasında her bakanlığın kendine göre bir yasa çıkarma çalışmalarının olduğundan bahsettiniz. Şunu söylemek isterim: Biz Çevre Komisyonu olarak -bütün bakanlıkların uzlaşısıyla getirecekleri yasaların- özellikle uzlaşmayı çok önemli görüyoruz. Yani bir bakanlığın olumsuz

baktığı, diğer bakanlığın çıkarmak istediği bir yasada önce kendi aralarında uzlaşmasını biz talep ederiz, isteriz. Mesela, biyoçeşitliliğin de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığının uzlaşısıyla beraber gelmesini isteriz. Bu konuda rahat olmanızı burada söylemek istiyorum.

Diğer konularda... Tarım ve Orman Bakanlığı -siz de bahsettiğiniz- esasında 5 büyük bakanlık. Bundan sonra da mesela, orman kısmı var, sizlerin de başlattığı yıl sonuna kadar 10 milyon fidan kampanyası, bunu canıgönülden destekliyoruz, bu çok önemli bir şey. Özellikle kırsal alanlarımızın ağaçlandırılması ve orman alanlarının artırılmasıyla alakalı Bakanlığınızın yaptığı çalışmalara, bu kampanyalara elbette ki bizler de destek veriyoruz ve bu konuyla alakalı on altı yıldan beri, on yedi yıldan beri çok önemli çalışmaların olduğunu biliyoruz ama Bakanlığınız döneminde bunların daha da artarak devam edeceğini düşünüyoruz.

Bundan sonraki çalışmalarımızda, geri kalan kısımlarda, sayın bakan yardımcımız suyla alakalı kısa bir özet bilgi verdi ama -bunun çok geniş bir alanı kapsadığını biliyoruz- Komisyonumuza ilgili alanlarla alakalı ilgili bürokratları çağırıp üyelerimizin bu konuyla alakalı bilgilendirilmesini gelecek günlerde sağlayacağız. Bunlar çok önemli şeyler yani “su” dediğiniz zaman çok geniş alanı kapsıyor. Bir taraftan, yenilenebilir enerji kaynakları, enerji üretiyoruz, diğer taraftan da canlıları bile, her tarafı ilgilendiriyor, geniş bir alan. Yani sadece böyle on dakikalık değil, belki bir saatlik, bir buçuk saatlik müzakerelerle beraber belki üç saatlik bir bilgilendirme toplantısı, önümüzdeki günlerde bunları da yapmayı düşünüyoruz.

Ben, tekrar, hem görüşleriyle hem sorularıyla burada bu toplantıya renk katan değerli arkadaşlarıma, kardeşlerime, millî iradenin temsilcilerine, milletvekili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum ama en önemlisi, bu güzel ortamı bizlere sağlayan siz Değerli, Saygıdeğer Bakanımıza, değerli bakan yardımcılarımıza, bürokrat arkadaşlarımıza, bizlere hizmet eden -en alttan, çaycısından en üst düzeye kadar- arkadaşlarımıza, kardeşlerimize teşekkür ediyoruz, sizlere başarılar diliyoruz. İnşallah, önümüzdeki günlerde atacağınız adımlarla, yapacağınız reformlarla yani tarım ve orman alanında da ülkemiz beklediği, özlediği hedeflere ulaşacaktır. Tekrar, arkadaşlarım adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonu adına sizlere teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANI BEKİR PAKDEMİRLİ – Değerli Başkanım, ben de bu güzel konuşma için teşekkür ediyorum.

Yalnız, adımları hep birlikte atacağız. Yani bu adımları sadece Tarım Bakanlığı halletsin, ondan sonra vatandaş bu işin neticesini görsün diye bir yaklaşımımız olamaz. Gerçekten devlet millet el ele tarım problemini çözmek durumundayız gelecek nesiller için.

Arkadaşlarımdan benim önüme gelen bir notta Yeni Zelanda Hükûmeti tüm değerleri içeren tek bir kanun oluşturmuş. İçinde toprak da var, su da var, kıyı da var, çevre de var, hatta yerleşim ve yapılaşma bütüncül olarak bir şekilde ele alınmış. Yani biz gerçekten bir genel perspektifle Türkiye’nin bu master planını yani biraz daha tarım alanlarını -hakikaten bu büyük ova meselesi iyi olmuştur- koruyabileceğimiz gibi gözüküyor.

Doğal hayatı koruma tarafında, evet, bunları koruyalım ama avcılık da Türkiye’de bence olmalı ama korumu kullanma dengesi içerisinde ve mutlaka ve mutlaka da bizim kontrolümüzün içerisinde bu işlerin olması gerekir. Avcılık diğer ülkelerde senelik 1 milyar dolara varan gelirleri olan, işte bir yaban koyununun vurma karşılığında 50 bin dolara avcıya satıldığı ve bunun da tabii ki çiftliklerle üretiminin desteklendiği tarzda gelirleri de bugün orman dışı gelirler tarafını bizim mutlaka arıyor olmamız lazım. Ormanın aşağı yukarı 7 milyar lira civarında bir bütçesi var. Bunun yarısını odun satışından alır, yarısını da genel bütçeden alır ama ormanda aslında daha farklı hazineler var. Bunları da hep birlikte, özellikle iki bakanlığın birleşmesiyle birlikte de... İşte, bundan sonra neleri konuşmamız lazım? “Agro husbandry”, “agro forestry” yani ormanın içerisinde tarım, ormanın içerisinde hayvancılık,

bunları daha fazla konuşuyor olmamız lazım çünkü bizim daha fazla otlak alanına, daha fazla keçiye, daha fazla koyuna ve diğer alanlarda da ormanı mutlaka kullanıracak vaziyete getirmemiz lazım, insanımıza ormanımızı daha çok kullanırmamız lazım. Orman Genel Müdürümüz burada yok ama ben ilk günlerden beri onu söylüyorum, diyorum ki: “Ormanı daha çok insanımız kullanmalı, bunun yolunu bulun.” Tabii ki koruma kullanma dengesi ve ormanlar da yağmalanmadan ama. Biz insanlarımızı diyoruz ki: “Dünyanın en güzel ortamlarına sen sabah gel, pikniğini yap, ondan sonra akşam pıllını pırtını topla, çek, git.” Yani Türkiye’nin çok önemli bir orman varlığı var. Başarı itibarıyla aslında Orman yüz elli yıla varan kurumsallığıyla -bazı vizyoner projelerle desteklenirse- hakikaten çok başarılı olan ve daha da başarısını ileriye taşıyacak bir kuruluş. Ancak ormandaki vizyonu, vatandaşın, hayvanların, tarımın hizmetinde biraz daha kullanıyor olmamız lazım diye düşünüyorum.

Madenci firmalarla ilgili; içeride teminatları var, işi biten burayı ağaçlandırmak zorunda. Genelde işte uçakta geçerken gördüğümüz, işi bitmemiş madenler oluyor. Bunları birbirine karıştırmamamız lazım ama bunlarla ilgili ne varsa lütfen bilelim, eğer eksik bir şey varsa biz de kendimizi burada düzeltiriz.

Ben konuşmamda sizlere arz etmedim ama sulama konusunda yardım istiyorum. “Nasıl bir yardım?” diyeceksiniz. Bugün itibarıyla biz devletin yatırım payından yüzde 12-13 civarında pay alıyoruz, yol işleri yüzde 25 pay alıyor. Bu aşağı yukarı on dört on beş senedir böyle devam ediyor. Ben şimdi bir soru sormak isterim: Yol mu daha önemli, su mu daha önemli? Tabii ki ikisi de çok önemli ama sulamanın hektarını Türkiye çapında 40 bin liraya mal ediyoruz. Bunun aşağı yukarı her yıl bize geri dönüşü 8 bin lira. Yolun kilometresini kaç mal edersek edelim yolun geriye böyle bir dönüşü yok ne yazık ki. Tabii ki Türkiye yollarla, bu ağlarla örüldü ve çok büyük bir hizmet geldi Türkiye’ye ama bugün itibarıyla artık yavaş yavaş yolu daha önceliklendirme politikasından vazgeçip suyu daha çok önceliklendirmemiz lazım. Ben bunu gerekli her yerde Sayın Cumhurbaşkanımızla, Hazine ve Maliye Bakanımızla ve diğer bakanlarımızla konuşuyorum ama fırsat buldukça, milletvekillerimizle bir araya geldikçe bu işe de ben özellikle sizlerden destek istiyorum. Bizim mutlaka ne yapıp ne edip bu açmamız gereken 2 milyon hektarı daha açmamız gerekiyor. Hedef 2023 ama bugünkü bütçe koşullarında ben 50 bin hektar civarında açabiliyorum. Yani demek ki kırk elli sene sürüyor. Tabii ki bütçe dışı -özel sektörden gelmenin verdiği bir avantaj- kaynakları nasıl yaratabiliriz diye bakıyoruz ama bugüne kadar da sulama alanında içinde enerji barındırmayan projelerde de bütçe dışı kaynak yaratma ve bununla ilgili bir işler model ortaya konulmamış. Bununla ilgili bir şeyler koymaya çalışıyoruz. İşte, önümüzdeki hafta Sudan’a, Sudan’dan sonra Çin’e gidip yatırımcılarla konuşacağız, sulama projelerinde ne yapabiliriz, bunlara bakacağınız ama sulama konusunda ne yaparsak yapalım, istediğimiz kadar bütçe dışı kalem de yaratsak bizim sulamayla ilgili bu yatırımları acil yapmamız gerekiyor. Önümüzdeki yıl aşağı yukarı, birçok bakanlıkta olduğu gibi bütçemiz daha sınırlı, burada da fiili olarak yüzde 70 ve üzeri gerçekleşmesi olanların bitirilmesine ağırlık vermek, yüzde 40 ila 70 olanları sürdürmek, yüzde 0 ila 40 olanları iz bedellerine çekip tatil etmek gibi genel bir yönümüz var ama mütemmim cüz olarak kabul edeceğimiz bazı projelerde de belli istisnalar sağlayabiliriz diye düşünüyorum ama siz bölgelerinizin milletvekilleri olarak da kendi sulama projelerinize en az bizim sahip çıktığımız kadar siz de sahip çıkarsanız, tahmin ediyorum, birlikte bu sulamayla ilgili genel yatırımlardan daha fazla pay alabiliriz diye düşünüyorum.

Yani israftan çok bahsetmedik ama hanımla, on beş yıllık evliyim, genelde pek kavga etmeyiz yani çok seyrektir ama tek kavga ettiğimiz konu israftır. Yani ben herhangi bir şekilde buzdolabından bir şeyin atıldığını gördüğüm zaman kıyameti kopartırım. Bunu alamayacağımızdan değil ama alamayan insanların olduğundan dolayı. Bu israftı engellesek -dünyada her üç gıda maddesinden bir tanesi atılıyor ve bu atılırken bunun yarısı yenilebilecek hâlde- bunu engellesek zaten dünyada açlık bitiyor, dünyadaki problemlerin çoğu bitiyor. O yüzden hem ülkemizde hem dünyada her alanda yani elektrik

kullanımından tutun da aracınızı kullanırken, gazınıza fazla basarken, aracınızı daha çok kullanmaya çalışırken, her alanda israftan kaçınmanın yollarını mutlaka bulmamız lazım diye düşünüyorum. Sineğin yağını çıkarmamız lazım. Sineğin yağını nasıl çıkartacağız? İşte bir ahır yapıyorsak yanında tarımını da yapacağız, onun yanında ahırda hayvanın dışkılarından biyogaz üreteceğiz, biyogazın yanında elektrik üreteceğiz, elektriği ürettiğimiz dizel motorun egzoz gazını, yanında bir sera yapacağız, seranın içine basacağız, seranın üretimini artıracacağız. Yani artık, tarımda bu tarz şeyleri yapmaya başladığımız zaman ancak bir şekilde kâr zinciri geliyor. O yüzden, büyük yatırımlara da bölgenizde özellikle iş adamlarını teşvik etmenizi ve bizim bu konulara da açık olduğumuzu söylemenizi ve insanları toplayarak toplu üretim, birlikte üretim konusunda sizlerin özellikle liderlik yapıp bölgenizdeki önde gelen insanları mutlaka teşvik etmenizi de bekliyoruz.

Hayvan haklarıyla ilgili bir noktaya gelindi diye düşünüyorum artık, yakın bir zamanda artık bunun yasalaşmasını bekliyoruz ama diğer konularda sizlere de başvuruyor olacağız.

Ben her alanda sizlere ihtiyacımız olduğunu tekraren söylüyorum ve bugünkü birlikte olma fırsatı için ben başta Başkanımıza ve siz değerli Komisyon üyesi milletvekillerimize teşekkür ediyorum, saygı sunuyorum. (Alkışlar)

Kapanma Saati: 11.50

